

हसती द्वानेथा

(मराठी)

मूल्य ₹ १५/-

पृष्ठे ५२ • वर्ष ३४ वे • अंक ६ • जून -२०१७

हस्ती दुनिया

(मराठी)

बालकांच्या बौद्धिक आणि आध्यात्मिक विकासाची आगानी वेगळी मंट

अंक ६ • वर्ष १४ वे • पृष्ठे ५२ • जून २०१७

संपादक
राजेंद्र थोरात

अंतर्गत सजावट
उदय सत्यवान पांगे
आतील चित्रे
हर्षद तांडेल व राजनंदन पिंपळकर

सहसंपादक
सुरेश तिलोटकर

संत निरंकारी मंडळ (चेंबूर) करिता मुद्रक व प्रकाशक
श्री. चंद्रकांत अनंत जाधव यांनी ही हस्ती दुनिया पत्रिका
एम.पी.प्रिंटर्स, बी-२२०, पेडस-II, नोएडा-
२०१३०५, जिल्हा-गौतम बुद्ध नगर (उत्तर प्रदेश)
येथे छापून संत निरंकारी भवन, ५० मोरबाग रोड,
दादर (पूर्व), मुंबई -४०० ०९४. येथे प्रकाशित केली.

कार्यालयाचा पता
५०, मोरबाग रोड, संत निरंकारी सत्संग भवन,
दादर, मुंबई - ४०० ०९४
ई-मेल
marathihastiduniya@gmail.com
Website : www.nirankari.org

वर्गणी	१ वर्ष	५ वर्षे
भारत/ नेपाल	रु. १५०/-	रु. ७००/-
यु.के.	£ 15	£ 80
युरोप	€ 20	€ 100
अमेरिका	\$ 25	\$ 120
कनाडा/ ऑस्ट्रेलिया	\$ 30	\$ 140

मासिक पत्रिकेविषयी चौकशीसाठी हेल्प लाईन : ०२२-२४९० ५७४९

६

८

कथा

- श्रीरामांच्या स्वागताची... ०६
- विद्वान सर्वत्र पूज्यते ०८
- अवधान आणि जाण १४
- संकटाचा मुकाबला ४४
- योग्यता ४८

४४

स्तंभ

- दोन शब्द ०४
- शब्दकोडे १०
- दादाला विचार या ११
- विचारपुण्य १२
- आरोग्याचा मंत्र २४
- वाढदिवसाच्या शुभेच्छा २६
- वैज्ञानिक प्रश्नोत्तरे ३१
- हसा मुलांनो हसा ३२
- सामान्य ज्ञान ४६
- चित्र काढा आणि रंग भरा ५०

१२

४२

चित्रकथा

- आजोदा १६
- किट्टी ३६

२८

३५

कविता

- बाबा २१
- आला पाऊस आला ३०

विशेष व प्रेरक प्रसंग

- अक्षय ऊर्जेचा आधार ०५
- तेजस्विनी -६२ २०
- बेडूकराव, बेडूकराव २२
- मीठाचे महत्त्व २६
- दुर्गभ्रमंती २८
- समर्थ दर्शन -३२ ३४
- आश्र्यकारक पिरॅमिड्स ३५
- कलामांची भाषणे ४२
- पावसाचा संदेश देणारा... ४७

जून २०१७

ईश्वराची प्रतिकृती

God made man in his own image अर्थात मनुष्य ही परमात्म्याचीच प्रतिकृती आहे असं म्हटलं जातं. प्रतिकृतीमध्ये परमात्म्याने आपली सारी गुणवैशिष्ट्ये भरलेली आहेत. पण ते गुण मनुष्यामध्ये क्वचितच आढळून येतात. प्रेम, नम्रता, दया, करुणा, सहनशीलता, विशालता या दैवी गुणांचा अभावच दिसून येतो. मग त्याला ईश्वराची प्रतिकृती कसे म्हणता येईल ? ईश्वराने तर त्याला दैवी गुणांनी समृद्ध करूनच या भूतलावर पाठवले होते; आणि त्याच्या सेवेसाठी पंचमहाभूतांनी युक्त अशी सृष्टी निर्माण केली. जमीन, हवा, पाणी, सूर्य-चंद्र, प्राणी-पक्षी, वनस्पती त्याच्या दिमतीला दिले; परंतु या वस्तुंवर माणसाने आपला अधिकार प्रस्थापित केला. आपल्या वाट्याला जास्तीत जास्त सुख-सुविधा याव्यात याची जणू चढाओढच लागली. त्यातूनच वैर-द्वेषाचा भाव उत्पन्न झाला. युध्द-लढाया-चकमकी झाडू लागल्या. ह्याच भावना पुढील पिढींमध्ये वंश-परंपरेने रुजवल्या गेल्या. एकच तत्वस्वरूप असलेला माणूस

एकमेकांचा देष करु लागला. उच्च-नीच, श्रेष्ठ-कनिष्ठ भेदभाव बाळगू लागला. धर्म-जाती उदयास आल्या, कर्मकांडाचे महत्त्व वाढले. यालाच आपण पूर्वजांचा ठेवा म्हणून जिवापाड जपू लागलो. स्वतःचं आणि इतरांचं जीवन दुःखमय करून टाकलं. ही परिस्थिती बदलायची असेल आणि जीवन सुखमय करायचं असेल तर मनुष्याला आपल्या मूळ स्वरूपाची जाणीव करून घ्यायलाच हवी. आपण कोण आहोत ? इथं येण्याचं आपलं प्रयोजन काय ? हे समजून घ्यायला हवं. जर आपण ईश्वराची संतान आहोत, तर मग ते दैवी गुण कुठे गेले ? ते कुठेही गेले नाहीत; फक्त झाकले गेले. अवगुणांची धूळ त्यावर बसलेली आहे. ती पुसून टाकायची असेल तर सत्संग धरला पाहिजे. **बिनु सतसंग विवेक न होई।** सज्जनांच्या संगतीत राहून जेव्हा विवेकबुध्दी प्राप्त होईल तेव्हाच ईश्वराची प्रतिकृती अथवा ईश्वराची संतान म्हणवून घ्यायला आपण पात्र ठरु.

- राजेंद्र थोरेश

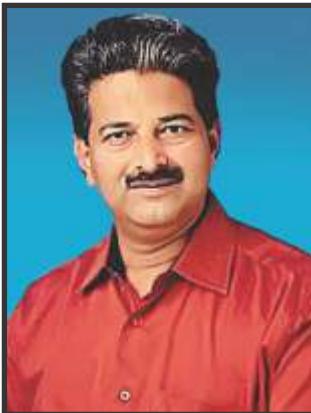
अक्षय ऊर्जेचा आधार

ॐ जेसाठी सक्षम पर्याय निर्माण करायचे तर तशी पूरक साधनेही हवीत. महाराष्ट्रातील विविध विद्यापीठात याविषयी महत्त्वपूर्ण संशोधन सुरु आहे. वग़े लहापूरच्या शिवाजी विद्यापीठातील संशोधक डॉ. प्रमोद पाटील याचे काम हे असे उर्जेला बळ देणारे आहे. थीन फिल्म, नंतो टेक्नॉलॉजी व मटेरिअल सायन्स यावर त्यांचा हातखंडा आहे.

पेट्रोलियमरूपी इंधनाचे स्रोत आटत चालल्यावर अक्षय सौरऊर्जा हा महत्त्वाचा स्रोत ठरु शकतो. पण ही ऊर्जा अधिक सक्षमतेने कशी साठवायची हे शास्त्रज्ञानांना नेहमीच आव्हान असते. डॉ. प्रमोद पाटील यांनी हा कूटप्रश्न सोडविण्यासाठी आपले संशोधन उपयोगात आणले. ऊर्जानिर्मिती त्याची साठवणूक व संवर्धन यावर त्यांनी लक्ष केंद्रित केले.

डॉ. पाटील यांना लहानपणापासूनच विज्ञानात रस होता. सांगलीमध्ये विलिंग्डन कॉलेजमधून त्यांनी बीएससी केले. मटेरिअल सायन्सकडे आधीपासून ओढा होता. शिवाजी विद्यापीठातून त्यांनी पीएचडी केली व याच विद्यापीठात नंतो टेक्नॉलॉजीचा विभाग उभारण्यात महत्त्वाची भूमिका बजावली. थीन फिल्म या विषयात पाटील यांचा हातखंडा आहे. पाणी थांबविण्यात तसेच सूर्यकिरणांची ऊर्जा आत्मसात करण्यात थीनफिल्मची भूमिका

महत्त्वाची. एकूणच ऊर्जेची वाढती गरज आणि त्यातील आव्हाने लक्षात घेऊन शिवाजी विद्यापीठात स्वतंत्रपणे ऊर्जाविभाग सुरु करण्यात डॉ. पाटील यांनी महत्त्वाची भूमिका बजावली.

सूर्यप्रकाशातून ऊर्जानिर्मितीसाठी नंतोमटेरियल, स्मार्ट विंडो, इलेक्ट्रोकेमिकल सुपर कॅपेसिटर, क्वांटम डॉट्स हे सध्या पाटील यांच्या संशोधन व अभ्यासाचे विषय आहेत. सोपे व कमी खर्चातील नंतोमटेरियल कसे बनवता येईल यावर त्यांचे सतत संशोधन सुरु आहे. तैवान येथील नंशनल डोंगा हवा युनिव्हर्सिटी, एनआयएमएस - जपान अशा संस्थांबोरवर त्यांचे संयुक्त सहकार्याचे संशोधन प्रकल्प सुरु आहेत. पॉलिमर सोलर सेल्सची निर्मिती, स्मार्ट विंडो निर्मितीसाठी पॉलिमर कॉमोपिझीटची निर्मिती ही त्यांची महत्त्वाची संशोधने आहेत. या क्षेत्रात त्यांच्या नावावर दोन पेटंट आहेत.

विविध आंतरराष्ट्रीय पातळीवर संशोधन पत्रिकांमध्ये २७० तर आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील संशोधन पत्रिकांमध्ये त्यांचे तीनशे शोधनिबंध प्रसिद्ध झाले आहेत. जर्मन अकॅडमी एक्सचेंज फेलोशिप आणि दक्षिण कोरियातील ब्रेनपूल पोस्ट, डॉक्टरल फेलोशिपसुधा त्यांना मिळाली आहे. नुकतेच महाराष्ट्र अकॅडमी ऑफ सायन्सने त्यांना सन्मानित केले आहे.

पौराणिक कथा

श्रीरामांच्या स्वागताची तयारी

3 योध्येला जाण्यासाठी पुष्टक विमान सिध्द झाले. श्रीराम-सीतेसह लक्ष्मण, वानरराज सुग्रीव, बिभिषण, हनुमंत हे देखील विमानात आरुढ झाले. श्रीरामांची आज्ञा होताच पुष्टक विमान आकाशात झेपावलं. विमान जेव्हा किञ्चिंधा नगरीवर आले तसे माता सीता विनयपूर्वक श्रीरामांना म्हणाली, “नाथ, सुग्रीवाची भार्या भगिनी तारा आणि अन्य स्त्रियांनाही मी अयोध्येला घेऊन जाऊ इच्छिते.

तरी काही काळासाठी विमान थांबवावे.” मातेच्या इच्छेप्रमाणे विमान किञ्चिंधानगरीत उतरले. माता सीतेने सर्वांची आस्थेने विचारपूस केली आणि साच्या स्त्रिया विमानात स्थानापन्न झाल्या. विमान पुन्हा आकाशात झेपावले. बरोबर चौदा वर्ष पूर्ण झालेल्या तिथीलाच ते भरद्वाज मुरींच्या आश्रमात पोचले. भरद्वाज मुरींना प्रणाम करत श्रीरामांनी विचारले, “भगवन्, भ्राता भरत आणि आयोध्यावासी सारे कुशल आहेत ना?

माता कौसल्या कशी आहे ?” त्यावर भरद्वाज मुनी प्रसन्नतापूर्वक म्हणाले, “रघुनंदन, भरत वनवासी जीवन कंठत असून तुमची प्रतीक्षा करत आहे. तुमच्या चरणपादुका समोर ठेवून तो आयोध्येचा राज्यकारभार चालवतो. नगरीत सारे कुशल आहेत. आता एकच विनंती आहे, आज एक दिवस तुम्ही या आश्रमात मुक्काम करावा. माझे आदरातिथ्य स्वीकारावे, मगच अयोध्येला प्रस्थान करावे.” भरद्वाज मुनींच्या आग्रहास्तव श्रीरामांनी तिथे एक दिवसाचा मुक्काम केला. श्रीराम हनुमंताला म्हणाले, “कपिश्रेष्ठ, तू सत्वर अयोध्येला जा. शृंगवेरपूरला पोचल्यावर बनवासी निषादराज गुहा याला भेट. त्याला मी कुशल असल्याचं आणि इथवर पोचल्याचं वर्तमान सांग. तो माझा परमस्नेही असल्याने त्याला माझ्या आगमनाने मोठा आनंद वाटेल आणि भरताच्या भेटीत त्याच्या चेहऱ्यावर जे भाव उमटतील त्यावर बारकाईने लक्ष ठेव. भरत जर राज्याच्या लोभात पडला असेल तर त्यानं खुशाल समस्त भूमंडलाचं राज्य करावं. मला त्याचा लोभ नाही. मी तपस्वी बनून आनंदाने वनात परत निघून जाईन.”

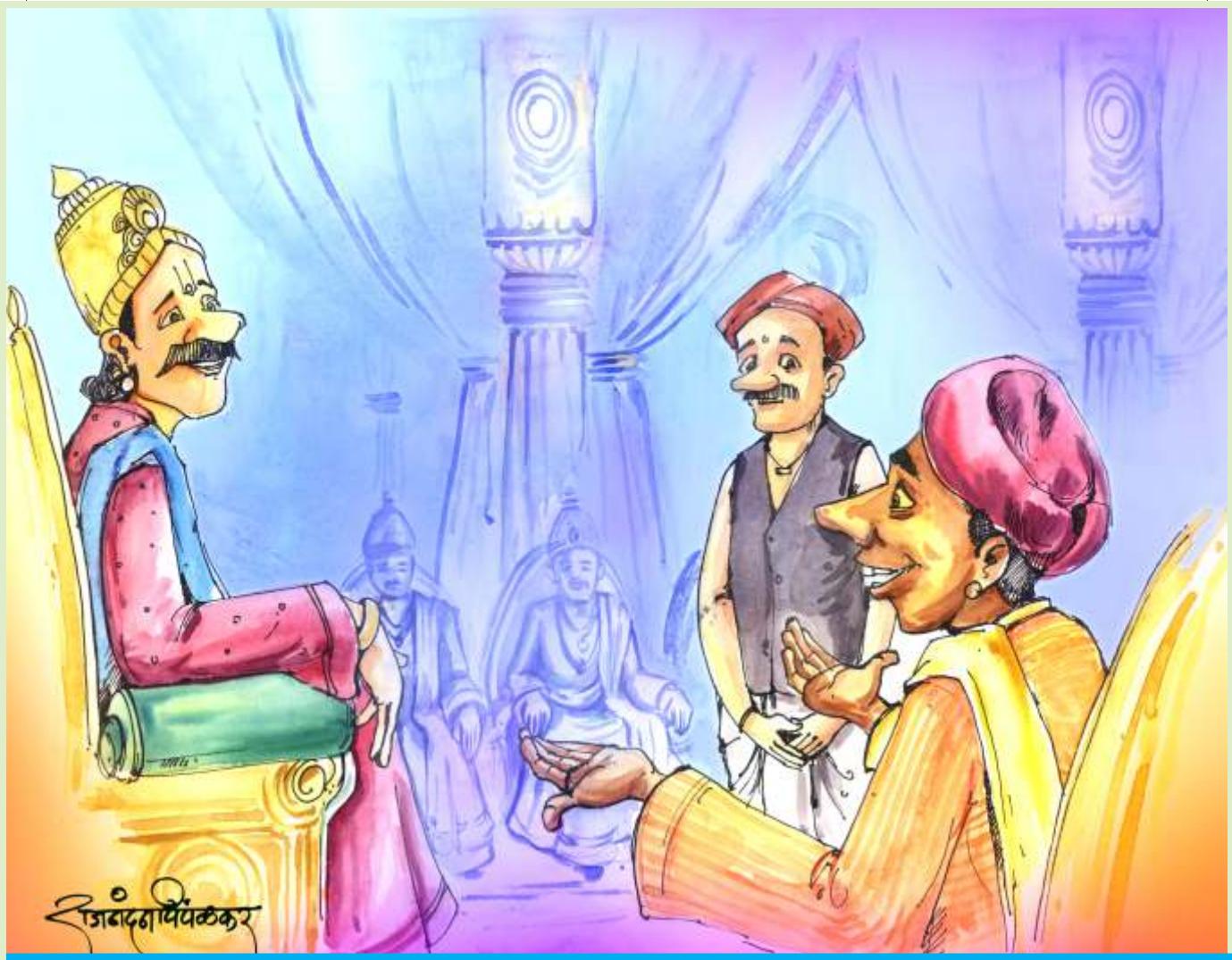
श्रीरामांचा निरोप घेऊन हनुमंत आकाशात झेपावला. श्रीरामांच्या आगमनाची वार्ता त्याने निषादराजाला सांगितली. मग तेथून उड्डुण करत तो पुढे निघाला. नंदिग्रामापाशी आला. अयोध्येपासून एक कोस अंतरावर त्याला आश्रमवासी भरत दिसला. त्याने मृगाजीन धारण केलं होतं. दाढी-जटा वाढलेल्या होत्या. श्रीरामांच्या पादुका समोर ठेवून तो अयोध्येचं

राज्य चालवत होता. चारी वर्णाच्या प्रजेचा त्याने उत्तम सांभाळ केला होता. त्याचे मंत्री, पुरोहित आणि सेनापती यांनी देखील भगवी वस्त्रे धारण केली होती.

श्रीरामांच्या आगमनाची वार्ता हनुमंताच्या तोंडून ऐकल्यावर आनंदाने काही काळ भरताला जपू मूर्छाच आली. हनुमंताला त्याने कडाडून मिठी मारली. भरताने मोठ्या उत्सुकतेने विचारणा केल्यावर श्रीरामांच्या चौदा वर्षे वनवासाची सविस्तर हकीकत हनुमंताने भरताला सांगितली.

भरताने मग शत्रुघ्नाला आज्ञा दिली, ‘सर्व अयोध्यावासियांनी नगरातल्या देवस्थानांची सजावट करावी, नगरात पताका-तोरणं बांधावीत. सूत, चारण, भाट, गणिका, राजराण्या, मंत्रिगण, सेना, ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्य सर्वांनी मुहूर्तकाळी नगरवेशीवर यावं आणि आपल्या लाडक्या श्रीरामांचं स्वागत करावं.’ हा आदेश ऐकून साच्या अयोध्यानगरीत एकच धांदल उडाली. रात्रभर सारे नगरीला सजवण्यात गुंतले होते. त्या रात्री कुणीही झोपलं नाही. अयोध्येपासून नंदिग्रामपर्यंतचा मार्ग साफ करण्यात आला. साच्या भूमीवर थंड पाण्याचा शिडकावा करण्यात आला. सारी नगरी दिंड्या पताकांनी, फुलमाळांनी सजली. घराघरावर गुढ्या-तोरणे उभी राहिली. आठ मंत्री हत्तीवरील अंबारीत स्वार होऊन पुढे निघाले. सजवलेल्या रथातून जेष्ठ नागरिक, वरिष्ठ पदाधिकारी निघाले. माता कौसल्या, कैकयी, सुमित्रा व सर्व स्त्री परिवार पंचारती घेऊन वेशीवर थांबल्या.

○ क्रमशः

जिंदगीयंकर

कथा

विद्वान सर्वत्र पूज्यते

वा राणसी नगरीत ब्रह्मदत्त नावाचा सुशील राजा राज्य करत होता. त्या नगरीत एक गरीब ब्राह्मण राहत होता. तो छोटीशी शेती करून कशीबशी आपली गुजराण करत असे. त्याला सोमदत्त नावाचा एक पुत्र होता. तो अतिशय बुधिमान होता. वयाच्या आठव्या वर्षी तक्षशिलेला जाऊन त्याने सर्व विद्यांचा अभ्यास केला. आपल्या आई-वडिलांना काबाडकष्ट

करावे लागू नयेत म्हणून त्याने राजाच्या पदरी नोकरी करायचे ठरवले. राजा ब्रह्मदत्त हा विद्वानांचा चाहता होता. सोमदत्ताची हुशारी आणि बुधिमत्ता पाहून राजाने त्याला आपल्या पदरी चाकरीला ठेवले. दोन दिवस होत नाही तेवढ्यात ब्राह्मणाकडे असलेला एक बैल मेला. आता एका बैलाच्या मदतीने नांगरणी, पेरणी कशी करणार ? यावर्षी जर शेतात धान्य पिकलं

नाही तर उपासमार होईल. ब्राह्मण चिंतीत झाला. तो आपल्या मुलाला म्हणाला, “बाळ सोमदत्त! तू राजाकडे एक बैल माग. राजा तुला नाही म्हणणार नाही.” सोमदत्त म्हणाला, “बाबा! मी आताच कुठे नोकरीला लागलोय. राजाकडे लगेचच मागणे योग्य वाटत नाही. त्यापेक्षा तुम्हीच राजाकडे मागा. राजा ब्राह्मणांना रिकाम्या हाताने परत पाठवत नाही.”

ब्राह्मणाला सोमदत्ताचे म्हणणे पटले. तो म्हणाला, “ठीक आहे. उद्याच महाराजांकडे जातां.” सोमदत्त म्हणाला, “बाबा, शास्त्रवचनानुसार राजा, गुरु, मुलगी आणि मित्र यांच्याकडे भेटीला जाताना खाली हाताने जाऊ नये. काहीतरी भेटवस्तू घेऊन जावी. सध्या उन्हाळा आहे. तुम्ही वाळा गवताच्या तीन जुऱ्या घेऊन जा. एक राजाला, एक प्रधानाला आणि एक सेनापतीला द्या. वाळा थंड असून शीतलता देणारी वनस्पती आहे. ही भेट महाराजांना नक्कीच आवडेल. ते प्रसन्न होऊन तुमची मागणी पूर्ण करतील.” आपल्या मुलाचा समजदारपणा आणि शिष्टाचाराची जाण पाहून ब्राह्मण मनोमन सुखावला. असा विद्वान पुत्र लाभल्याबद्दल देवाचे त्याने आभार मानले.

ठरवल्याप्रमाणे ब्राह्मण आपल्या पुत्रासोबत वाढ्याच्या गवताच्या जुऱ्या घेऊन निघाला. ब्राह्मण म्हणाला, “पुत्रा, राजासमोर मी कसं मागू याबद्दल मला सांगशील का?”

सोमदत्त म्हणाला, “अवश्य! पिताजी, तुम्ही राजासमोर एक श्लोक म्हणा - दोन वृषभ असता दारी। मी कृषक शेती करी। तयातील एक मरता, दुजा देण्याची। कृपा करावी।” हा श्लोक पाठ

करतच ब्राह्मण राजाकडे गेला. राजाला वाढ्याच्या गवताची जुऱी दिल्यावर राजा खूश झाला. त्याने विचारले, “कसे काय येणे केले?” त्यावर ब्राह्मणाने पाठ केलेला श्लोक म्हटला - दोन वृषभ असता दारी। मी कृषक शेती करी। तयातील मरता एक, दुजा घेण्याची। कृपा करावी। इथं बोलताना ब्राह्मण नेमका गडबडला. त्याने देण्याची कृपा करावी असे बोलण्याएवजी घेण्याची हा शब्द वापरला. ब्राह्मण चुकून घ्या म्हणाला हे राजाच्या लक्षात आले. त्यावर राजा मिशिकलपणे म्हणाला, “काय सोमदत्त! तुमच्याकडे बरेच बैल आहेत वाटत! गोठा बैलांनी भरलेला दिसतोय!” त्यावर सोमदत्त म्हणाला, “महाराज, आपली कृपादृष्टी असेल तर गोठा नक्कीच भरलेला दिसेल.” त्याच्या या उत्तरावर राजा बेहद खूश झाला. राजाने त्याच्या वडिलांना १० बैलजोड्या आणि १ गाव भेट म्हणून दिले.

तात्पर्य : विद्वानांचा नेहमी सत्कारच होतो. एक सुभाषित देखील आहे - स्वग्रामे पूज्यते राजा। विद्वान सर्वत्र पूज्यते।

□□□

ऐसा कुछ करने की तौफीक दे अल्लाह मुझे
इससे पहले कि चला जाऊँ मैं जमाने से
मेरे हर जानेवाले को ‘विवेक’ ऐसा लगे
कि उसी का हुआ नुकसान मेरे जाने से

विवेक ‘शौक’ जी

○ विकास अरोडा (रेवाडी-हस्तियाणा)

१५५

१	२		३			४
	५					
			६		७	
८						
			९			
१०	११			१२		१३
१४				१५		

आठवे शब्द

१. आदेश, वडिलधार्यांची पाळावी.
२. गुजरातची सीमा भारताच्या ज्या शेजारी देशाला स्पर्श करते तो देश
३. नेपाळ देशाची मुख्य भाषा
४. जेवल्यानंतर करावयाचे एकमेव आसन
५. कोकणवासीयांच्या जेवणातील अग्रगण्य फळ
६. विश्वनाथन आनंद या खेळाशी संबंधित आहे
७. समर्थ रामदासांनी लिहिलेला एक ग्रंथ
८. प्रभू रामचंद्रांनी झाडाआड लपून याचा वध केला.
९. आसाम राज्याची राजधानी
१०. आंध्र प्रदेशातील नागर्जुनसागर धरण या नदीवर बांधलेले आहे.

उमे शब्द

१. अमृतानुभव या ग्रंथाचे लेखक : संत
२. कुत्रा हा प्राणी आहे
३. डोळा या शब्दाचा समानार्थी शब्द
४. महिन्यांची उलट मोजणी करताना येणारा इंग्रजी चौथा महिना
५. बिहारमधील प्राचीन बौद्ध विद्यापीठ
६. काल रविवार होता तर परवा असणार
७. जागतिक अमली पदार्थ विरोधी दिन जून
८. एक्स्ट्रेस्ट शिखर पार करणारी पहिली महाराष्ट्रकन्या : पाटील

उत्तरे इतरत्र

१०

हसती दुनिया

दादाला विचार या

प्रश्न : आपण म्हणतो की, कर्ता-करविता ईश्वर आहे, असे असेल तर चोर-लुटारु-खुनी लोक म्हणतील, की हे तर ईश्वराने केलं, मग आम्हाला शिक्षा का ?

उत्तर : ‘कर्ता-करविता ईश्वर आहे आणि ईश्वराच्या इच्छेनेच सारं काही घडतं’ हे वाक्य शंभर टक्के सत्य आहे. या वाक्याचा अर्थ आपण नीट समजून घेतला पाहिजे. मुळात सान्या सृष्टीचा निर्माण ईश्वर आहे आणि त्याच्या इच्छेनेच या सृष्टीचा लय देखील होणार आहे. पृथ्वीतलावर ईश्वरानेच मनुष्यालाही निर्माण केले आहे. त्याच्या हृदयाची स्पदंनं, शासोच्छ्वास हा देखील ईश्वराच्या इच्छेनेच चालू आहे. आता राहिला प्रश्न मनुष्याच्या कर्माचा. तो जेव्हा वाईट किंवा चांगलं कर्म करतो तेव्हा त्यात मात्र ईश्वराचा सहभाग नसतो; कारण ईश्वराने आपल्या इच्छेनेच जीवाला कर्माचं स्वातंत्र्य बहाल केलेलं आहे. यातही ईश्वराचीच इच्छा आहे. मुळात हे विश्व कर्मप्रधान आहे. कर्म केल्याशिवाय कुणीही राहू शकत नाही. कर्म करायचं स्वातंत्र्य जरी मनुष्याला असलं तरी फळ देणं ईश्वराच्या हाती आहे. ईश्वर या ठिकाणी जीवाला कर्मानुसार फळ देतो. म्हणून वाईट कर्म करणारा त्या कर्मासाठी स्वतः जबाबदार असल्याने त्याला त्याची शिक्षा भोगावीच लागते.

प्रश्न : ‘चांगल्या कर्माचं चांगलं फळ, वाईट कर्माचं वाईट फळ’ असं म्हटलं जातं तर मग चांगलं किंवा वाईट कर्म करण्याची इच्छा का निर्माण होते ?

उत्तर : याचं कारण संस्कार. जशी संगत तशी रंगत. मनुष्य ज्या वातावरणात वाढतो त्या वातावरणाचा प्रभाव त्याच्यावर पडतो. हा झाला बाह्यसंस्काराचा परिणाम. काही वेळा असंही दिसून येतं, की अतिशय हीन कर्म करणाऱ्या माणसाच्या घरी सज्जन व्यक्ती जन्माला आलेल्या दिसून येतात. त्या चुकूनही वाईट कर्माकडे वळत नाहीत. याचंही कारण संस्कार. अर्थात ते असतात पूर्वजन्माचे संस्कार. पूर्वजन्माचे संस्कार हळूहळू पुसले जातात.

म्हणूनच संतसंगती धरावी. सत्संगाने विवेकबुध्दी जागृत होते. चांगलं ते करण्याची भावना प्रबळ होते.

प्रश्न : सद्गुरुला कोणता गुरुभक्त प्रिय वाटतो ?

उत्तर : जो गुरुभक्त सर्वाच्या सुख-दुःखात सहभागी होऊन त्यांच्या मनाची व्यथा दूर करण्याचा प्रयत्न करतो, त्यांना सत्संगाशी जोडतो, तो गुरुभक्त सद्गुरुला प्रिय वाटतो.

□□□

प्रभूकार्यासाठी देह द्विजावा

साधसंगतजी, प्रेमाने बोला !
धन निरंकार जी !

ज्यावेळी भक्तांना या गोष्टीची पूर्णपणे जाणीव होते, की प्रभु-परमात्मा कण-कणवासी आहे, त्याचं दर्शन जेव्हा कणाकणात होऊ लागतं, त्यावेळी हाच सृष्टीचा कर्ता-करविता आहे याची साक्ष पटते. जे काही घडतय ते या प्रभु-परमात्म्याच्या इच्छेनेच घडते. त्यामुळे प्रत्येक वेळी भक्तजन परमात्म्याचे आभारच मानतात. परमात्म्याच्या इच्छेतच जगतात.

म्हणूनच संतजनांची इच्छा हीच असते, की परमात्म्याने मला जे काही दिलाया तो त्याच्यासाठीच उपयोगी पडावं.

हसती दुनिया

मानवतेसाठी उपयोगात यावं. प्रभु-परमात्म्याने हे पाय दिलेत, ते नेहमी सत्संगाकडे वळावेत. वाईट मार्गांकडे वळू नयेत. हे हात आहेत, ते नेहमी सेवेसाठीच लागावेत. सामाजिक कार्यासाठी लागावेत. जे हृदय आहे, त्या हृदयात सर्वाबद्दल प्रेमच प्रेम असावे. या डोळ्यांनी नेहमी सर्वांच भलंच पहावं, संत महापुरुषांचं दर्शन घ्यावं. या कानांनी नेहमी प्रभु-परमात्म्याचं भजन-श्रवण करावं. कुणाची निंदा अथवा दोष श्रवण करु नयेत. बुध्दीने नेहमी चांगलाच विचार करावा. नकारात्मक गोष्टींचा विचारच येऊ नये.

सद्गुरु बाबाजींची शिकवण हीच होती, की सारी एकाच प्रभुची लेकर आहेत. कुणीही श्रेष्ठ अथवा कनिष्ठ नाही. जन्माला येणारं मूल कधीही कुठल्या जाती-धर्माचा शिकका घेऊन येत नाही. परमात्म्याच्या प्रत्येक निर्मितीचा आपण आदरच केला पाहिजे. प्राप्त होणाऱ्या प्रत्येक गोष्टींबाबत आभारच मानले पाहिजेत.

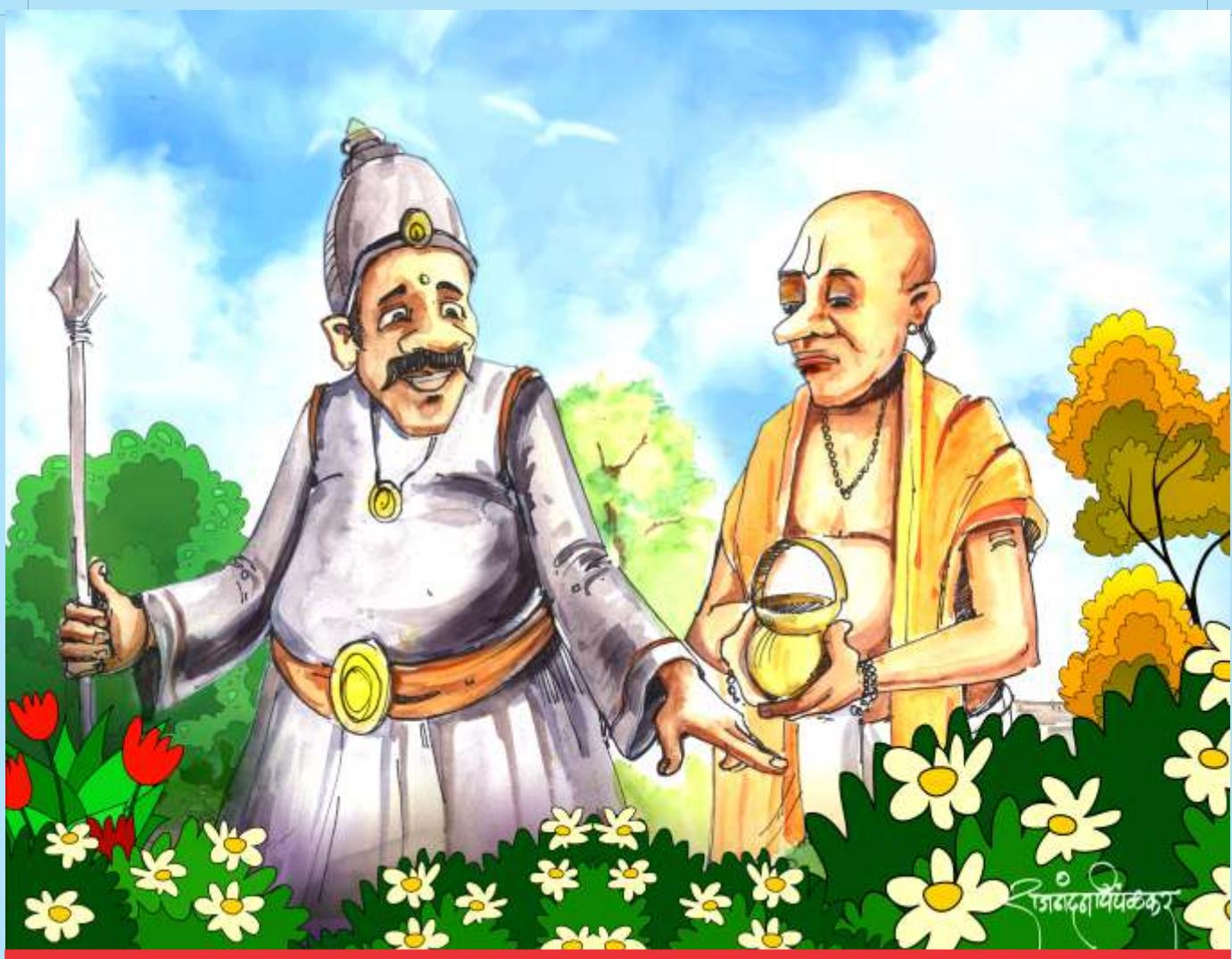
निरंकार प्रभुकडे प्रार्थना करु या, बाबाजींनी दाखवलेल्या मार्गाने आपण सारे चालत राहू.

□□□

दिव्य वाणी

कैवळ ईश्वर मोठा आहे असे म्हणून भागणार नाही तर तो किती मोठा आहे ? कसा आहे हे प्रत्यक्ष पाहिल्यानेच समजू शकते. अर्थात याला पाहिले पाहिजे, सत्य जाणले पाहिजे. हाच या मंडळाचा संदेश आहे. सत्य निर्मळ, शाश्वत असून पवित्र आहे. त्याच्याशी संबंध जोडल्यानेच मन पवित्र होईल. त्यामुळे मनामध्ये दुसऱ्याबद्दल शुद्ध भाव उत्पन्न होऊ शकतील व जेव्हा मनामध्ये शुद्ध भाव, पवित्र भाव उत्पन्न होतील तेव्हा हिंसा कशी होऊ शकेल ? जुलूम, जबरदस्ती कशी होईल ? म्हणूनच आपण सत्याची कास धरावयाची आहे, मायेची नव्हे. ज्याप्रमाणे एखाद्या दिव्याच्या काचेवर एखादा कीटक बसला असेल तर त्याची छाया भिंतीवर पडते. आपण काठी घेऊन त्या सावलीला हाकलण्याचा प्रयत्न करु तर ते शक्य होणार नाही. कारण खरा कीटक सावली नसून प्रत्यक्ष दिव्यावर बसलेला आहे. तेथूनच त्याला हाकलावे लागेल. अशाचप्रकारे मनामध्ये अज्ञान-अंधकार आहे. त्यामध्ये जो विषारीपणा आहे तो कसा नष्ट करता येईल ? हा अज्ञान अंधकार तर ज्ञानाच्या प्रकाशानेच दूर होऊ शकेल. सत्याचे ज्ञान एक असे साधन आहे, की ज्यामुळे अंतीम ध्येयाची प्राप्ती होऊ शकते व जन्माचे सार्थक होते.

- सद्गुरु बाबा हरदेवसिंहजी महाराज

कथा

अवधान आणि जाण

दहा-बारा वर्षाचा एक शिष्य गुरुगृही राहून अध्ययन करत होता. एके दिवशी त्याने गुरुदेवांना एक प्रश्न विचारला, “गुरुदेव! आपण आनंदाने-सुखाने केव्हा राहू शकतो?” त्यावर गुरुदेव प्रसन्न हसत म्हणाले, “जेव्हा अवधान आणि जाण यांचा संगम असेल तेव्हा!”

शिष्य म्हणाला, “गुरुदेव, मला काही कळले नाही.”

गुरुदेव म्हणाले, “ठीक आहे, तू प्रत्यक्ष या गोष्टीचा अनुभव घे म्हणजे तुला कळेल. त्यासाठी उद्याच आपण राजवाड्याकडे प्रस्थान करु या.” शिष्य आनंदाने म्हणाला, “होय गुरुदेव, मी उद्याची सर्व सिध्दता आजच करून ठेवतो.”

गुरु-शिष्य राजवाड्यात आले. राजाने त्यांचे आदरातिथ्य केले. गुरुदेवांनी राजाला

आपले येण्याचे प्रयोजन सांगितले. राजा म्हणाला, “वा! फारच छान. आज आपण विश्राम करावा. उद्या आपल्या कार्याला आरंभ करु या.”

दुसऱ्या दिवशी गुरु-शिष्य दरबारात आले. राजा शिष्याला म्हणाला, “बाळ! या सेवकासोबत जाऊन राजवाडा, बागबगीचा सारं काही पाहून ये. हो, पण एक गोष्ट लक्षात ठेव, हे पवित्र तीर्थ या पात्रात काठोकाठ भरलेले आहे. त्याचा एकही थेंब जमिनीवर सांडू देऊ नकोस. अन्यथा अनर्थ होईल.”

शिष्य सेवकासोबत राजवाड्यात, बगीच्यात फिरला. सेवक त्याला सर्व गोष्टींची माहिती देत होता; पण शिष्याचं सारं लक्ष तीर्थाने काठोकाठ भरलेल्या पात्राकडे लागलेलं होतं. फेरफटका पूर्ण झाल्यावर शिष्याने ते पात्र राजाच्या हाती देत सुटकेचा निःश्वास सोडला. राजा म्हणाला, “काय, कसा वाटला राजवाडा? बागेतली सुंदर फुलं, तब्यातील राजहंस, मोर, सारस पक्षी पाहिलेत ना?”

शिष्य म्हणाला, “महाराज, कसं पाहणार? माझं सारं लक्ष तर या भांड्याकडेच होतं. तीर्थाचा एकही थेंब खाली पऱ्डू द्यायचा नव्हता.” राजा म्हणाला, “बरं, ठीक आहे. आता हे भांडं पुन्हा हाती घे आणि सेवकासोबत जाऊन राजवाडा आणि बगीचा पाहून ये.”

शिष्य राजवाड्यातील गमती-जमती, बागेतील फुलं-फळं, प्राणी-पक्षी पाहू लागला. ते पाहण्याच्या नादात एक-दोन वेळा त्याला ठेचही लागली. थोडं तीर्थ सांडलंदेखील. शिष्य परत

राजाकडे आला व म्हणाला, “महाराज, राजवैभव पाहताना माझ्याकडून थोडे तीर्थ जमिनीवर सांडले.”

गुरुदेव हसले व म्हणाले, “शिष्योत्तमा! यातच तुझ्या प्रश्नाचे उत्तर तुला आपोआप मिळाले आहे.”

शिष्य म्हणाला, “ते कसे गुरुदेव?”

गुरुदेव म्हणाले, “नीट ऐक, अवधान म्हणजे लक्ष आणि जाण म्हणजे जाणीव. तुला राजवाड्यातील वैभव, बागेचं सौंदर्य पाहायचं होतं, ते तू पाहिलंस त्याबरोबर तुला याची देखील जाण होती, की आपल्या हातात तीर्थानं भरलेलं भांडं आहे. त्यामुळे तू त्या सुंदर वस्तू पाहताना आपलं कर्तव्यही करत होतास, यालाच अवधान आणि जाण यांचा संगम म्हणतात. जे सुखात रममाण होऊन वाहवत जातात आणि कर्तव्याकडे दुर्लक्ष करतात ते पुढे दुःखी होतात. म्हणून सुखाचा अनुभवही घ्यावा आणि कर्तव्याची जाणही ठेवावी म्हणजे संपूर्ण जीवन आनंदमय होतं.”

शिष्याला आपल्या प्रश्नाचं उत्तर मिळालं. त्याने गुरुदेवांचे खूप खूप आभार मानले. पण मित्रांनो! आपणही हे ध्यानी ठेवलं पाहिजे, की अभ्यास करणं हे आपलं कर्तव्य आहे. खेळ, मोबाईल, टी.व्ही. ह्या मनोरंजनाच्या साधनात वाहवत जाऊन आपलं अवधान विचलीत करु नये आणि अभ्यासाकडे दुर्लक्ष होऊ नये, ही जाण सतत असावी.

चित्रांकन : दीपक मेहरा (दिल्ली)

चित्रांकन -रंग : अजय कालडा

तुळतुळबु

बहादूरगड नावाच्या गावात दिनू नावाचा एक सुतार राहत असे.

तो रोज जंगलात जाऊन लाकडे
तोडून आणी व त्यापासून खुर्च्या,
टेबल बनवून विकत असे.

एके दिवशी दिनू जंगलात लाकडे तोडण्यासाठी गेला असता त्याला एक सिंह भेटला.

म्हणजे तू माणूस आहेस. फार पूर्वीपासून माणसाशी माझे वैर आहे. कारण आम्हा प्राण्यांची काही चूक नसताना तुम्ही माणसं आम्हाला मारता.

दिनू! तू आपल्या मरणाला तयार राहा.
तू मृत्यूव्या दारात उभा आहेस.

हे जंगलाच्या राजा! तू मला मारु नकोस. मी तुझ्यासाठी लाकडाचं एक सुंदर घर बनवून देतो. ज्यामुळे तुला ऊन-पावसाचा त्रास होणार नाही.

सिंहाला दिनूचे म्हणणे पटले
व त्याने त्याला सोडून दिले.

दिनूने ताबडतोब लाकडे जमा केली
आणि सिंहासाठी पिंजरा तयार केला.

आणि सिंहाला म्हणाला, या महाराज तुमचं घर तयार झालं आहे.

सिंह आनंदित झाला आणि त्या पिंजऱ्यात शिरला.

सिंह पिंजऱ्यात जाताच
दिनूने बाहेरुन पिंजऱ्याचे
दार बंद केले आणि सिंहाला
म्हणाला, आता तू याच
पिंजऱ्यात राहा जेणेकरून
तुझा कोणालाही त्रास
होणार नाही.

मुलांनो! यातून हाच बोध मिळतो, की संकटकाळी खचून न
जाता धैर्याने आणि बुध्दीने त्याचा सामना केला पाहिजे.

तिची आकाशभरारी

आयेशा अजिझ्या

३ा येशा आजिझ्या.... सर्वात तरुण वैमानिक, व्यापारी वैमानिकाचा परवाना नुकताच आयेशाच्या हाती पडला. धनीपेक्षाही अधिक वेगाने आकाशात उडणारे मिग २९ हे रशियन विमान मुंबईची आयेशा अजिझ्या उडवणार आहे. ती सध्या रशियन एअरवेसमध्ये मिग-२९ फायटर जेट उडुणाचे प्रशिक्षण घेत आहे.

आयेशाचे वडील अब्दुल अजिझ्या हे वरळीतील एक व्यावसायिक आहेत. तिची आई

काश्मिरच्या बारामुल्ला जिल्ह्यातील आहे. लाहान असाताना ती आईबरोबर काश्मिरला जाताना ने हमी विमानाने जायची. तेव्हापासून ती वैमानिक होऊन विमान उडुणाचे स्वप्न पाहत होती. यासाठी शाळेत असल्यापासूनच तिने वैमानिकाचे प्रशिक्षण घेण्यास सुरुवात केली.

बॉम्बे फ्लाईंग क्लबमधून तिने वैमानिक उडुण प्रशिक्षण घेताले. यामुळे खूप लहान वयातच ती विद्यार्थी

उडुण परवाना मिळवणारी सर्वात तरुण महिला ठरली. २०१२ साली ती नासामध्ये अंतराळवीराचे प्रशिक्षण घेण्यासाठीही गेली होती.

काही दिवसांपूर्वीच आयेशाला व्यापारी (कमर्शियल) वैमानिक परवाना (सीपीएल) मिळाला. अंतराळयात्रेच्या तयारीसाठी रशियाच्या सोकूल हवाई तळावरून लढाऊ जेट विमान उडवण्याची ती सध्या तयारी करत आहे. आव्हानात्मक भरारी घेण्याचे गुण तिच्यात आहेत. मिग-२९ चे आव्हानही ती यशस्वीरीत्या पेलेल, या शब्दात बॉम्बे फ्लाईंग क्लबचे कॅप्टन मिहिर भगवती यांनी तिचे कौतुक केले.

वयाच्या केवळ १६ व्या वर्षांच आयेशाने मुंबई फ्लाईंग क्लबमधून हवाई उडुणाचे लायसन्स मिळवले होते. विद्यार्थी उडुण परवाना मिळवणारी ती पहिली सर्वात तरुण महिला ठरली. म्हणून सर्वात कमी वयाची पायलट म्हणून तिच्या नावाची नोंद करण्यात आली आहे.

आयेशाला २०१२ साली नासाला जाण्याची संधी मिळाली होती. २०१३-१४ साली तिची भेट सुनीता विल्यमशी झाली. तो तिच्या आयुष्यातील सर्वात आनंददायी क्षण असल्याचे तिचे म्हणणे आहे.

□□ सामग्र

हसती दुनिया

बाबा

उपकारांची ही त्यांच्या, संपणार नाही गाथा
जो सदैव कष्ट करितो, तो असतो एकच पिता ॥१॥

दररोज पहाटे उठावे, जे मिळेल ते घेऊन जावे
आईने पुढे म्हणावे, हे नाही, ते आणावे
परि दाखविना आपली चिंता ॥२॥

ठरलेली गाडीची वेळ, त्यासाठी असे धावपळ
कामावर होता उशीर, कापून जातो पगार
चिंता हिशेब जुळविता ॥३॥

शाळेची फी भरावी, पुस्तके वह्या आणावी
घरचीही बिले भरावी, बोलणी कुणाची खावी
सांगे ना आपुली व्यथा ॥४॥

लेकरांपति आपुले, कर्तव्य खरे निभविले
काटव्यांची केली फुले, आयुष्य पूर्ण वेचिले
सुंदर भविष्याकरीता ॥५॥

ध्यानात असावे पक्के, तप-त्याग अपुल्या पित्याचे
कर्तव्य खरे निभवावे, माता-पित्यास सुखवावे
जाणोनी कृतज्ञता ॥६॥

बेडूकराव, बेडूकराव

सोडून चालले गाव !

जू न महिन्यात पावसाची सुरुवात झाली, की लगेचच बेडकांची डराव, डराव चालू होते. जण पाऊस आला ही आनंदाची बातमी ते एक दुसऱ्यांना सांगत असावेत. विशेष म्हणजे पावसाळा संपला म्हणजे हे बेडूकराव बिना खाण्यापिण्याचे जमिनीत कसे राहतात हा गूढ प्रश्न आहे. पाऊस पडताचक्षणी हे मातीच्या बाहेर येऊन हा पावसाचा आनंद लुटतात आणि तेसुधा सामुहिक पध्दतीने. असा हा बेडूकराव शतकानुशतके अनेक संकटांना पुरुन उरलेला महत्त्वाचा प्राणी होय. ३५० दशलक्ष वर्षांपासून तो पृथ्वीवर असून डायनोसोरचा सहवास त्याला लाभला आहे. १९८२ साली ऑरिझॉन प्रांतात २० कोटी वर्षांपूर्वीच्या बेडकाचे जीवाशम सापडले. हा काळ ज्युरासिक म्हणजे डायनोसोरचा समजला जातो. प्रारंभी बेडूक मासासदृश होता व तो केवळ पाण्यात राहू शके. मात्र, उत्क्रांतीच्या विविध टप्प्यांवर त्याला आजचे रुप आले. जमीन आणि पाण्यात तेवढाच सहज राहू शकणारा हा दुर्मिळ प्राणी आहे. डायनोसोर एका फटक्यात पृथ्वीवरुन नष्ट झाले. या जबर फटक्याला बेडकाच्या मात्र सर्व प्रजातींनी यशस्वी तोंड दिले आणि अस्तित्व टिकवले.

बेडूक हे त्वचेने पूर्ण वा अर्धवट श्वसन करू शकतात. त्यामुळे पर्यावरणात होणाऱ्या विविध बदलांचे ते निर्दर्शक (इंडिकेटर) ठरू शकतात. ते सदैव मोकळ्या वातावरणात राहत असल्याने त्यांच्या शरीरावर माणसापेक्षा अधिक परिणाम होतो. बेडूक पाणी आणि जमिनीवर राहत असल्याने त्याच्या शरीरात प्रदूषित पाणी व इतर वस्तू जातात. तेथेच त्याचा संचय होतो. या विषारी द्रवांचा आणि पदार्थांचा परिणाम बेडकाच्या आयुष्यावर तसेच आयुर्मानावर होतो. यामुळे अनेक देशातील बेडकांच्या प्रजाती नष्ट झाल्यात.

१९५६ साली इस्त्रायलमधील पेंटेड फ्रॉग नष्ट झाला. याचर्वर्षी पॅनामॅनिन गोल्डन फ्रॉग, स्टीफन आयलॅड फ्रॉग यांनीही शेवटचा श्वास घेतला. वसतिस्थानावर अतिक्रमण झाल्याने आफ्रिकेतील गोलिएथ फ्रॉग, रॉकी माऊंटन परिसरातील वेस्टर्न टोड, वायब्य पॅसिफिक प्रांतातील टेल्ड फ्रॉग या प्रजाती नष्ट होण्याच्या उंबरठच्यावर पोहोचल्या आहेत. बेडकांचे अभ्यासक इक्वेडोर लुईस कोलोमा यांनी हे दाखवून दिले आहे. अंगठच्याएवढा इक्वेडोरमधील फॅटासमला पॉयझन फ्रॉगही नष्ट होण्याच्या मार्गावर आहे.

पॉयझन फ्रॉग : या फ्रॉगच्या शरीरातल्या विषारी द्रवात बाणाचा शिरोभाग बुडवून तो शत्रूवर सोडण्याची प्रथा इक्वेडोरमध्ये ५०० वर्षांपासून आहे. हा बाण शत्रूच्या शरीरात गेला की त्याचा वेदनादायी मृत्यु देतो. हे विष शरीरात हळूहळू भिनते आणि सर्वच्या डोळ्यादेखत ती व्यक्ती शेवटचा श्वास घेते.

अस्ट्रेझाईन या तणनाशकाचा बेडकांच्या प्रजनन क्षमतेवर व लैंगिक वाढीवर परिणाम होतो. या बेडकांमध्ये नरांचे आणि माद्यांचे लैंगिक अवयव अवास्तव वाढतात आणि त्यांचा परिणाम जननक्षमतेवर होतो. गेल्या ४० वर्षात जगातील बहुतेक देशात हे तणनाशक वापरण्यात येत आहे. याचा फटका बेडकांच्या सर्वच जातींना बसतो आहे. काही वर्षांनी खेड्यात गेले तरी डराव-डराव असा आवाज आपल्याला ऐकायला येणार नाही, कदाचित!

बाबाजींचे सुपुत्र बनून राहू या

संत समागमाचा दिवस होता. बाबा गुरबचनसिंहजी महाराज आपल्या तंबूमध्ये विश्रांती घेत होते. त्यावेळी बाबा हरदेवसिंहजी दहा-बारा वर्षांचे होतो. तो बाबा गुरबचनसिंहजींना भेटण्यासाठी तंबूमध्ये प्रवेश करत असताना गेटवर असलेल्या सेवादलने त्यांना अडवले. त्यावेळी बाबा हरदेवसिंहजी काहीही न बोलता बाजूला मुकाट्याने उभे राहिले. थोड्या वेळाने सेवादल अधिकारी आले त्यांनी गेटवर असलेल्या सेवादलाला विचारले, “तुम्ही यांना इथं का उभं केलंत? यांना तुम्ही ओळखत नाही का? हे बाबाजींचे सुपुत्र आहेत.” त्यावर सेवादल पटकन म्हणाले, “आम्हीपण बाबाजींचे पुत्र आहोत.”

सेवादल अधिकारी त्या सेवादलला समजावत म्हणाले, “तुम्ही जर बाबाजींचे सुपुत्र असता तर यांच्यासारखे गप उभे राहिले असता. तुम्हाला स्वतःच्या तोंडाने सांगण्याची गरज भासली नसती. आपल्या प्रत्येक क्षणी बाबाजींचे सुपुत्र बनून राहायचे आहे. आपल्या कर्माने ते सिद्ध करायचे आहे.”

- विवेक 'शौक'जी
(विचारातून)

बहुउपयोगी पानकोबी

पानकोबी (पानकोबी) कफ-पित्तनाशक, हृदयाचे दौर्बल्य, त्वचारोग, आम्लपित्त, पचनक्रिया तसेच मूत्रसंबंधी व्याधींमध्ये गुणकारी आहे. आहारात नियमितपणे घेतल्यास वजन कमी करण्यात खूप गुणकारी आहे. यात क जीवनसत्त्व व सल्फर (गंधक) मुबलक प्रमाणात असल्याने ही रोगप्रतिकारक क्षमता वाढविते.

रेषातत्त्व (फायर्स) अधिक असल्याने ही मलावरोधात उपयोगी आहे. कोशिंबिरीच्या रूपात दररोज कच्ची पानकोबी खाल्याने जुन्या मलावरोधातही लाभ होतो. पचनविषयक इतर समस्यांतही ही गुणकारी आहे.

कोबीत एक असे क्षारतत्त्व आहे जे शर्करा व कार्बोहायड्रेटला चरबीत परिणत होण्यापासून रोखते. म्हणून हिच्या सेवनाने लडूपणा टाळता येतो. ही रक्ताल्पतोत गुणकारी असून रक्तशोधकही आहे.

पानकोबीचे औषधी लाभ

- ही भाजी मज्जासंस्था व मेंदूला क्रियाशील बनविते. कॅन्सरला आणा घालते आणि तो बरा करण्यात मदत करते.
- अस्थिक्षय व उच्च रक्तदाबापासून वाचविते. त्वचा व डोळे निरोगी ठेवते.
- ५० ग्रॅम पानकोबी दररोज चावून-चावून खाल्याने केसांची वाढ जलदगतीने होते आणि केसगळती थांबते.
- निरंतर सेवन केल्याने शरीरातील संचित

विषारी टाकाऊ पदार्थ बाहेर काढण्यात मदत मिळते. काही दिवस भाजी बनवून खाल्याने अनिद्रेतही लाभ होतो.

□ पानकोबीच्या १ कप रसात १ चमचा मध व चिमूटभर जिरेपूढ मिसळून सकाळी प्यायल्याने हृदयाच्या दुर्बलतेमुळे पायच्या चढताना दम लागणे, हृदयाच्या ठोक्यांची गती वाढणे, छातीत दुखणे, लडूपणा इत्यादींमध्ये लाभ होतो. १-२ महिन्यांपर्यंत हा प्रयोग करावा.

□ पायोरियात पानकोबीच्या रसाने गुळण्या करून दात व हिरड्यांवर तिळाच्या तेलाने मालीश केल्यास लाभ होतो.

□ पानकोबीचा १०० ग्रॅम रस दिवसातून २-३ वेळा प्यायल्याने पोटाच्या अल्सरमुळे होणाऱ्या वेदना दूर होतात. अल्सरचा व्रण भरण्यातही मदत मिळते.

□ पचनशक्ती कमजोर झाल्याने शरीराचे वजन कमी होत असले तर पानकोबीच्या रसात गाजराचा रस मिसळून प्यावा. त्यामुळे यकृत व आतळ्यांना बळ मिळते. शरीर शुद्ध करण्याची प्रक्रिया अत्यंत वेगाने होते.

दक्षता

- पानकोबीची भाजी जास्त प्रमाणात खाल्यास किडणीच्या रुग्णांना मूत्रावरोध होतो.
- अधिक सेवनाने पोटात जडपणा वाढू लागल्यास जेवणानंतर थोडासा ओवा व बडीशेप खावी.

आसन : उत्तमांगासन

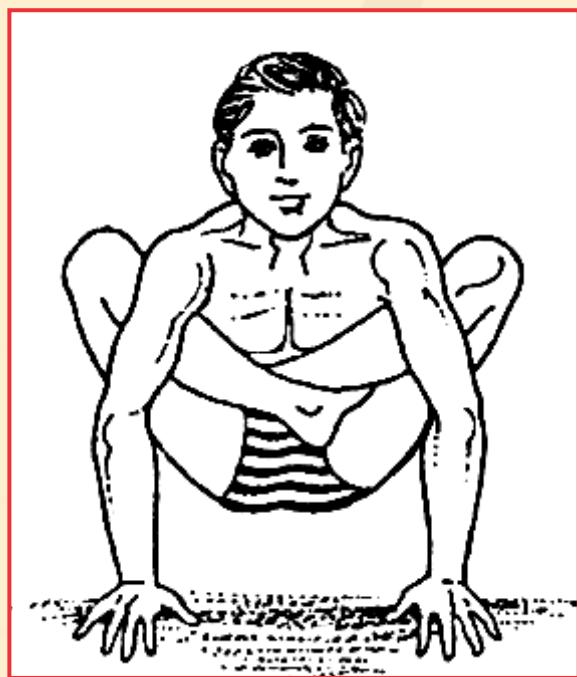
हे

आसन लोलासन किंवा कुकुटासनाप्रमाणे करण्यास सहजसाध्य नाही. हे एक कष्टसाध्य आसन आहे. पुरेशी शारीरिक क्षमता असल्याशिवाय हे आसन साध्य होणे कठीण आहे.

नियमित व्यायाम करणारे लोक मात्र हे आसन सहज करू शकतात.

कृती : प्रथम पद्मासन घाला. नंतर दोन्ही गुडघे छातीजवळ आणा आणि चित्रात दाखविल्याप्रमाणे दोन्ही दंडामध्ये व छातीमध्ये गुडघे दाबून धरा आणि दोन्ही हातांवर जोर देऊन शरीर अशा प्रकारे वर

उचला, की संपूर्ण शरीराचा भार दोन्ही भुजांवर येईल. शरीर वर उचलताना दोन्ही नाकपुऱ्यांनी श्वास घेऊन तो फुफ्फुसात भरून ठेवा. आता श्वास रोखून धरा. मूळ स्थितीत येत असताना हळूहळू श्वास बाहेर सोडा. क्रमाक्रमाने या आसनाची कालमर्यादा वाढवीत हे आसन पाच मिनिटापर्यंत करा.

फायदे :

- या आसनामुळे हातांचे व पायांचे सांधे व स्नायू मजबूत बनतात.
- या आसनाच्या नित्य सरावाने पोटातील व छातीतील अवयवांची दुर्बलता संपूर्णपणे दूर होते. त्यामुळे ते अवयव सुदृढ व कार्यक्षम बनतात.
- हे आसन नियमित केल्याने क्षय व दम्यासारखे रोग मुळापासून नाहीसे होतात.

विशेष नोंद : हे आसन करण्यापूर्वी प्रथम साध्या व सोप्या आसनांचा सराव करून शरीर लवचिक व बलवान बनवणे आवश्यक आहे.

□□□

बाढिकसाच्या हार्दिक शुभेच्छा

शुभा लोळे

अभय शिंदे

सोहम शिंदे

गुंजन झाडे

अकुज पाटील

तन्मय बाबर

खेवा शिंदे

विशा पाटील

स्वदिप खापडे

शश्यु पगार

सावनी पाटील

श्लोक धुमाळ

स्वसा बाबर

आर्वी खरेकाडे

गार्गी जाधव

कृची जाधव

संदिप गायकवाड

मंथन काळे

प्रीत पाटील

हसती दुनिया

भावपूर्ण श्रद्धांजली

मराठी पत्रिका विभागाद्वारे प्रकाशित करण्यात येणाऱ्या मराठी हसती दुनिया मासिकातील कथांना अनुरूप हुबेहूब चित्र काढण्याची सेवा करणारे नौजवान सेवादार **श्री. हर्षदजी तांडेल** (वय ३७ वर्ष) यांनी हृदयविकाराचं निमित्त होउन नश्वर देहाचा त्याग केला. गेल्या पाच-सहा वर्षांपूर्वी हसती दुनिया मराठी मासिक पत्रिकेसाठी मुख्यपृष्ठ तयार करणे व आतील कथा-प्रसंगाकुरुप चित्र आरेखनासाठी सेवादार पाहिजे असं दादर सत्संग भवनमध्ये आवाहन केलं होतं. त्यावेळी सद्गुरुसेवेचा आदेश शिरसावंद्य मानत आ. हर्षदजी पुढे आले आणि त्यांनी सातत्याने ही सेवा निष्काम, निरिच्छित भावनेने शेवटपर्यंत पार पाडली. कामाचा कितीही व्याप असो पण हसती दुनिया मासिकासाठी ते नित्यनियमाने चित्र काढत राहिले.

२०१२ साली महाराष्ट्राच्या ४५व्या वार्षिक संत समागमात त्यांचा विवाह संपन्न झाला. सदैव हसतमुख, प्रेमळ व विनम्र स्वभावाचे हर्षदजी दिनांक ११ मे २०१७ रोजी सायं. ७ वा. निरंकार प्रभुच्या कुशीत विसावले.

त्यांच्या पश्चात त्यांची धर्मपत्नी भगिनी प्रगती जी व सुपुत्री रिचा तसेच पिता आ. सुरेशचंद्र हिराजी तांडेल (प्रबंधक- केळवा-माहिम) व माता संजीवनी तांडेल आहेत. त्यांना व इतर समस्त नातेवाईकांना प्रभुइच्छा सर्वोपरी मानून निरंकाराच्या इच्छेत राहण्याची शक्ती प्रदान होवो, हीच सद्गुरुचरणी प्रार्थना!

प्रकाशन-पत्रिका विभागातर्फे या महान सेवादार महात्म्यास **भावपूर्ण श्रद्धांजली**.

मीठाचे महत्व

रोजच्या आहारात मिठाला महत्त्वपूर्ण स्थान आहे. मिठामुळे पदार्थाच्या मूळ चवीमध्ये आणखीनच भर पडते. मिठाअभावी अन्नपदार्थ बेचव किंवा अळणी लागतात, परंतु अन्नाला चव आणणारा मीठ हा एक घटक पदार्थ नाही हे बन्याच जणांना माहीत नसते. त्यामुळे मिठाचा जास्त वापर शरीराला हानीकारक ठरु शकतो असे संशोधनाअंती दिसून आले आहे. प्रौढ व्यक्तीला दररोज सर्वसाधारणपणे अर्धा ग्रॅम मीठे पुरेसे होते, परंतु अनेकजण रोज दहा ते पंधरा ग्रॅम मिठाचा वापर करतात. मिठाचा जादा प्रमाणातील वापर माणसाची पचनक्रिया बिघडवण्यास कारणीभूत ठरतो. मिठाच्या अतिवापरामुळे मूत्रपिण्डावर

अधिक ताण पडतो. सालोमन बेटावरील आदिवासी मिठाचा अगदी क्वचित वापर करत असल्यामुळे रक्तदाब आणि हृदयविकारापासून दूर असतात. त्यांच्यामधील या रोगांचे प्रमाण अगदीच नगण्य आहे.

रोज पंधरा ते पंचवीस ग्रॅमपर्यंत मिठाचा वापर करण्याच्या शरीरात त्याचा योग्य निचरा न झाल्यास साठवणूक केली जाते. शरीरातील मिठाच्या अशा साठवणुकीमुळेच रक्तदाब आणि हृदयविकारासारखे गंभीर आजार उद्भवतात. अमेरिकन कर्करोगतज्ञांच्या मते खारवलेले पदार्थ जास्त प्रमाणात खाणाऱ्यांना प्रौढ वयात पोटाचा कर्करोग होण्याचा धोका असतो.

आहारात मिठाचा वापर कमी प्रमाणात केल्याने मोठे रोग तर टळतातच, पण त्वचेचे आणि केसांचे रंगरुप सुधारण्यासही मदत होते.

गजविलगड

जाविलगड हा महाराष्ट्र राज्यातील एक विहळला आहे . हा विहळला चिखलदर्शाजवळ मेळघाट व्याघ्र प्रकल्पामध्ये आहे. किल्याच्या भोवती घनदाट जंगल आहे. १२व्या/१३ व्या शतकात गवळ्यांनी बांधलेला हा किल्ला नंतर बलाढ्य गोंडानी घेतला. गाविलगड हा वैभवशाली बांधकाम असलेला किल्ला विदर्भाचे भूषण आहे. हा किल्ला गिरिरुद्ग प्रकारचा असून तो अमरावती जिल्ह्यातील चिखलदरा तालुक्यामध्ये आहे.

इतिहास :

महाभारतातल्या भीमाने कीचकाशी कुस्ती करून त्याचा इथे वध केला व त्याला बाजूच्या दरीत फेकून दिले अशी कथा आहे. कीचकाची दरी म्हणजे कीचकदरा. चिखलदरा हा कीचकदरा या शब्दाचे मराठी रूपांतर आहे. इ.स. १८०३ मध्ये दुसऱ्या मराठे-इंग्रज युधात या किल्यावर महत्त्वाची लढाई झाली होती. ऑर्थर वेलस्लीच्या इंग्रजी सैन्याने येथे मराठ्यांचा निर्णायिक पराभव केला.

हा भूभाग बहमनी सुलतानांच्या ताब्यात होता. तत्पूर्वी या डोंगरावर गवळी लोकांनी हा मातीचा कोट उभारला होता अशी वंदंता आहे. बहमनी सुलतानाच्या काळात सातपुऱ्याच्या संरक्षणासाठी शहाबुद्दीन अहमदशहाने हा बलदंड किल्ला बांधून उत्तरेकडे होणाऱ्या आक्रमणाला पायबंद घालण्याचा प्रयत्न केला. पुढे हा किल्ला औरंगजेबाकडे आला. नंतरच्या काळात हा भोसल्यांच्या ताब्यात असताना यावर बेणीसिंह नावाचा किल्लेदार होता. त्यावेळी झालेल्या इंग्रजांबरोबरच्या युधात बेणीसिंहाने अतुलनीय पराक्रम केला. त्याच्या या पराक्रमाची प्रशंसा जनरल सर जेस्पर निकोल्स यांनी आपल्या नोंदवहीत करून ठेवली आहे.

गडावरील ठिकाणे :

किल्ल्यावर निजामकालीन कोरीव मूर्ती पाहण्यासारख्या आहेत. गडावर २ तलाव आहेत. साधारणत: १० तोफा नाजूक स्थितीमध्ये असल्या तरी अजूनही शाबूत

आहेत. घोडे, हत्ती इत्यादींचे कोरीव काम व हिंदुस्तानी, उर्दू, अरबी या भाषांमधील मजकूर तोफांवर आढळतो.

मात्र किल्ल्याची तटबंदी, बुरुज ढासळण्याच्या मार्गावर आहेत. किल्ल्याच्या आतील राणीमहल, दरबार व तलाव आजही तत्कालीन वैभवाच्या खुणा जपून आहेत. या किल्ल्यापासून ४५ किलोमीटर अंतरावर असलेला आमनेर येथील छोटा किल्ला म्हणजे विदर्भाचे प्रवेशद्वार पण तोही दुर्लक्षित आहे.

शार्दुल दरवाजाचे भव्य आणि भक्कम बांधकाम चाकित करण्यासारखे आहे. दरवाजावरील शार्दुलाची शिल्पे प्रेक्षणीय अशीच आहेत. लांगरुंद पायऱ्या संपल्या की दरवाजामधून किल्ल्यात प्रवेश होतो. आतील पहारेकऱ्यांच्या उभे राहण्याच्या जागा व घुमट पाहून पुढे गेल्यावर एक दरवाजा लागतो. हा दरवाजा म्हणजे चौथा दरवाजा आहे. हा दरवाजा ओलांडून पुढे गेल्यावर गडाचा मुख्य असा दिल्ली दरवाजा वाट अडवून उभा असतो. हा या मार्गावरील पाचवा दरवाजा आहे. या भव्य दरवाजाच्या आतल्या बाजूला पहारेकऱ्यांच्या निवासाचे कक्ष आहेत.

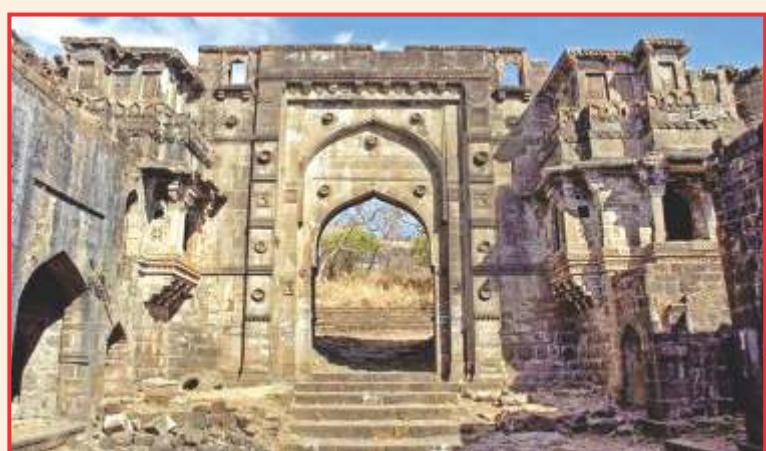
दरवाजाला लागूनच असलेले अशा प्रकारचे भव्य बांधकाम महाराष्ट्रातील इत्तार किल्ल्यांवर सहसा आढळत नाही.

कसे जाल ?

चिखलदऱ्यापासून मध्य रेल्वेचे बऱ्नेरा हे जवळचे

स्थानक ११० किलोमीटरवर आहे. त्याचे मुंबईपासूनचे अंतर ७६३ किमी आहे. एस.टी. महामंडळाच्या येथे येणाऱ्या गाड्या अमरावरती, अकोला, वर्धा, नागपूर इथून नियमित सुट्टात. चिखलदरा येथे पोहोचण्यासाठी दोन मुख्य गाडीमार्ग आहेत. त्यापैकी एक जळगाव, भुसावळ, बऱ्हानपूरकऱ्हून धारणी, हरिसाल, सेमाडोह व तेथून चिखलदरा असा येतो. हा मार्ग मेळघाट व्याघ्र प्रकल्पातून येत असल्यामुळे हा गाडीरस्ता सूर्यास्त ते सूर्योदय या रात्रीच्या वेळी बंद करण्यात येतो.

दुसरा मार्ग अमरावरती, अचलपूर, परतवडा ते चिखलदरा असा आहे. या मार्गावर धामनगाव गडी ते चिखलदरा हा घाटरस्ता आहे. चिखलदरा येथे मुक्कामाची व जेवणाची उत्तम सोय होऊ शकते. चिखलदऱ्यापासून गाविलगडाचं बलदंड किल्ला दोन किमी अंतरावर आहे. हे दोन किलोमीटरचे अंतर कोणत्याही वाहनाने पार पाडता येते. चिखलदऱ्याकऱ्हून निघालेल्या एका दांडावरील पठारावर गाविलगडाचा किल्ला बांधलेला आहे.

आला

पाऊस

आला

पाऊस आला पाऊस आला, उन्हाचा तडाखा दूर गेला

सर्वनिय आनंदझाला, मोर थुऱ्हथुऱ्हनायूलागला

पाऊस आला पाऊस आला

पाऊस आला पाऊस आला, दुष्काळ ही दूर झाला

गाई-गुरांना चारामिळाला, बळीरज्जा खूश झाला

पाऊस आला पाऊस आला

पाऊस आला पाऊस आला, नदी नाल्यांना पूर आला

शेतं ही हिरवीगार झाली, पाचूसारखी फुलून आली

पाऊस आला पाऊस आला

पाऊस आला पाऊस आला, धरतीचा आनंद गगनावरी गेला

मेघरुपाने गर्जूलागला, धरतीवर हिरवा स्वर्ग उभारला

पाऊस आला पाऊस आला

- क्षितीज सूर्यवंशी
(मालवणी-मालाड-पूर्व)

वैज्ञानिक प्रश्नोत्तरे

प्रश्न : कृत्रिम पाऊस कसा पडतो?

उत्तर : मित्रांनो, आजकाल भारतात कुठल्याही महिन्यात पाऊस पडू लागला आहे. पण देशातील खारा पावसाळा जूनपासून सुरु होतो. आता अंदमानमध्ये मान्सून दाखल झाला

आहे. लवकरच तो महाराष्ट्रातही पोहोचेल अशा बातम्या नेहमी कानावर येत असतात. पण जेव्हा पाऊस पडत नाही, नुसते ढग गोळा होतात...तेव्हा? शेतीसाठी, पिण्यासाठी, रोजच्या वापरासाठी पाणी तर लागणारच आणि ते मिळवण्याचा मूळ स्त्रोत म्हणजे पाऊस. तेव्हा ज्या ठिकाणी पाऊसच पडत नाही किंवा गरजेपेक्षा कमी पाऊस पडतो, अशा ठिकाणी कृत्रिम पाऊस पाडला जातो. आता कृत्रिम पाऊस म्हणजे काय? हा प्रश्न तुम्हाला पडला असेल. कृत्रिम पाऊस म्हणजे सिनेमात दिसतो तसा शॉवरद्वारे पाडलेला पाऊस नाही. खराखुरा कृत्रिम पाऊस हा ढगातूनच पाडला जातो. मात्र त्यासाठी केमिकलची मदत घेतली जाते आणि गरज असेल तेव्हा व गरज असेल त्याठिकाणीच हा पाऊस पाडला जातो. १९४६ पासून कृत्रिम पावसाच्या प्रयोगाला सुरुवात झाली. सध्या जगभरातील ५० हून अधिक देश या तंत्रज्ञानाचा अवलंब करतात. त्यातही याचा सर्वाधिक वापर आपला शेजारी देश चीनमध्ये केला जातो. भारतात मात्र हे तंत्रज्ञान केवळ चाचणीपातळीवरच रखडलं आहे. यामध्ये सिल्वर आयोडाईड या केमिकलचे थेंब ढगांवर टाकले जातात. या केमिकलचे कण ढगातील पाणी स्वतःकडे खेचून घेतात आणि अशाप्रकारे त्याचं वजन वाढलं जातं. या थेंबाचं वजन जास्त झाल्यावर ते पावसाच्या रूपाने पडतात. यामध्ये ढगांवर केमिकल टाकण्यासाठी विमानाचा वापर तर केला जातोच पण चीन देश त्यासाठी थेट लढाऊ तोफांचाही वापर करतो. सॅन फ्रान्सिस्को शहर बहुतांश वेळा धुक्याने वेढलेलं असतं. या धुक्याचा वापर करून पाऊस पाडण्याचं तंत्रज्ञान शास्त्रज्ञ स्टीव्हन सॉल्टर आणि जॉन लेकन यांनी शोधून काढलं आहे. त्यासाठी त्यांनी विशिष्ट प्रकारच्या जहाजाचा वापर केला आहे. ह्या सर्व प्रक्रियेचा व्हिडिओ तुम्ही BBC Worldwide च्या How humans make rain - The Science of Superstorms - BBC पाहूयेथे पाहू शकता.

हसा मुलांनो हसा

गंगुबाई : काय हो शांताबाई, तुमचा विन्या हल्ली कुठं असतो ?

शांताबाई : बोटीवर असतो. मोठा अधिकारी आहे तो. त्याच्या हाताखाली म्हणे ५०-६० माणसं असतात. बरं तुमचा बन्या कुठं असतो ?

गंगुबाई : आमचा बन्या सध्या व्हॉट्सवर असतो. अँडमीन पदावर आहे. आधी त्याच्या गृपवर १०० माणसं त्याच्या हाताखाली होती. आता अडीचशे माणसं त्याच्या गृपवर त्याने कामाला ठेवलीत म्हणे.

गण्या सासरवाडीला गेला आणि खाली जमिनीवरच बसला.

सासुबाई : जावईबापू, अहो सोफ्यावर बसा.

गण्या : नको, सोफ्यावर गरीब माणसं बसतात.

सासुबाई : ते कसं काय ?

गण्या : आता मला सांगा. सोफ्याची किंमत किती ? १०-१५ हजार आणि जमिनीची किंमत किती ? एक लाख रुपये गुंठ ! मग सांगा सोफ्यावर बसणारा कोण ? गरीब !

एक तरुणी : (मोबाईल शॉपमध्ये) माझ्या मोबाईलमध्ये गाणी टाकून द्या ना !

दुकानदार : ठीक आहे, तुमच्याकडे कोणतं कार्ड आहे ?

तरुणी : केशरी कार्ड आहे.

दुकानदार : म्हणजे ?

दुकानदार : अहो, केशरी रंगाचं रेशनकार्ड आहे. आम्ही दारिद्र्य रेषेखाली आहोत ना !

एवगा इमारतीला आग लागली. फायरब्रिगेडवाले भराभर इमारतीजवळ आले. मालवणहून आलेले सावंत तात्या त्यांना म्हणाले, तुम्ही वरुन माणसांना खाली फेका मी झेलतो त्यांना. मला फणस झेलायची सवय आहे. फायर ब्रिगेडवाल्यांनी चार-पाच जणांना वरुन खाली टाकले. तात्यांनी त्याला न झेलता सोडून दिले आणि मोठ्याने ओरडत ते म्हणाले, अहो साहेब जे जळालेले आहेत त्यांना कशाला फेकताय वरुन ?

शिक्षक : (विनूला) तू तुझ्या आईने सांगितलेले ऐकतोस का ?

विनू : हो ! ती सांगते त्यापेक्षाही जास्त ऐकतो.

शिक्षक : (आश्चर्याने) ते कसे काय ?

विनू : ती मला सांगते डब्यातला एक लाडू घे, तर मी दोन लाडू घेतो. ती सांगते दोन चॉकलेट्स घे, तर मी चार चॉकलेट घेतो.

संता : ओये पुत्तर, ह्या दोन गाद्या कशाला अंथरल्या ?

बेटा : पापा, आज दोन पाहुणे येणार आहेत. एक मम्मीचा भाऊ आणि दुसरा मामा.

संता : ओये पगले, एक गादी आणखी टाक. माझा साला पण येणार आहे.

एका इंजिनिअरींग कॉलेजमध्ये प्रवेश घेण्यासाठी एक तरुण आला. ऑफीस उघडायला थोडा वेळ बाकी असल्याने तो गेटजवळच्या भेळवाल्याकडे भेळ खाण्यासाठी गेला. सहज म्हणून त्याने भेळवाल्याला विचारले, “हे कॉलेज कसं आहे ?” भेळवाला म्हणाला, “फार चांगलं कॉलेज आहे हे ! मी देखील याच कॉलेजमधून इंजिनिअरींग पास केलंय.”

रामभाऊ : काय गजाभाऊ, तुम्ही ऑपरेशन न करताच हॉस्पीटलमधून पळून का आलात ?

गजाभाऊ : काय सांगू, नर्स पुन्हा पुन्हा सांगत होती, घाबरून का, हिंमत धरा. छोटसं ऑपरेशन आहे.

रामभाऊ : मग बरोबर तर आहे. त्यात काय एवढं घाबरण्यासारखं ?

गजाभाऊ : अहो, ती मला सांगत नव्हती, डॉक्टरांना सांगत होती.

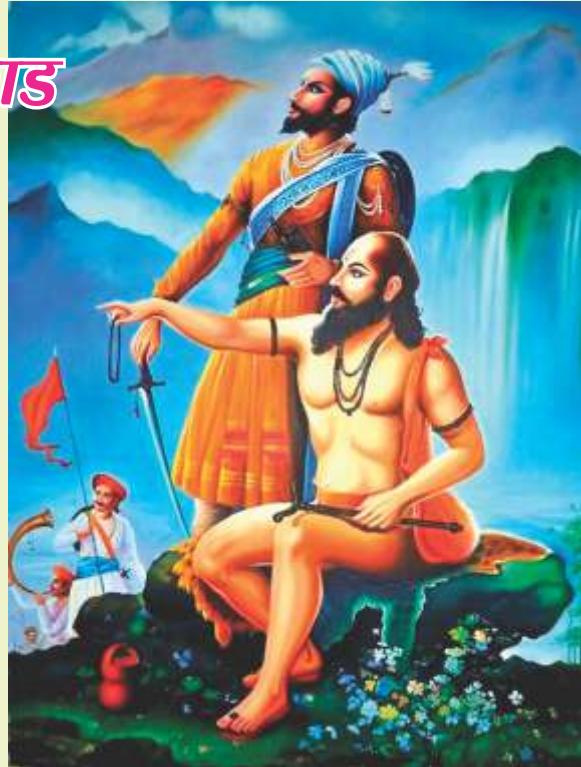
शाळेत आलेल्या डॉक्टरांनी एका विद्यार्थ्याला तपासतांना सांगितले, उद्या ब्लड टेस्टसाठी ये. बिचारा विद्यार्थी खूप घाबरून गेला. ब्लड टेस्ट कशी द्यायची असते म्हणून त्याने पुष्कळ पुस्तके चाळून पाहिली. शेवटी न राहवून त्याने मित्राला फोन केला आणि विचारले, अरे उद्या माझी ब्लड टेस्ट आहे. त्याचा अभ्यास कसा करायचा ते मला सांग ना !

कुबडीतीर्थ व सज्जनगड

ए के दिवशी समर्थ रामघळीनजीक डोंगरात बसले असताना दुपारच्या वेळी शिवाजी महाराज समर्थाच्या दर्शनाला आले आणि त्यांना वंदन करून उभे राहिले. शिवरायांकडे पाहत समर्थांनी विचारले, “शिवाबा, आज तुमचा चेहरा असा उत्तरलेला का दिसतोय ? काही चिंता आहे का ?” शिवराय म्हणाले, “नाही स्वामी, आपण असताना आम्हास चिंता कसली ? उन्हाळ्याचे दिवस आहेत. तहानेने घसा कोरडा पडलाय एवढंच !”

हे ऐकून समर्थ म्हणाले, “एवढंच कारण आहे होय ? जो किंडामुंगीसही अन्न पुरवतो त्याच्याकडे पाण्याचा कसला तोटा ?” असे म्हणून त्यांनी जवळच असलेली एक शिळा हातातील कुबडीने ढकलली, त्याबरोबर तिच्या खालून पाण्याचा झरा वाहू लागला. शिवरायांसह सर्वांनी ते निर्मळ जल प्राशन केले. तो झरा अजूनही तेथे आहे. त्यास ‘**कुबडीतीर्थ**’ असे नाव पडले.

एकदा समर्थ कळव्याच्या घळीत असताना शिवाजी महाराज दर्शनास आले. त्यांनी समर्थाना विनंती केली, आपले सान्त्रिध्य नित्य लाभावे. शिवरायांनी फारच आग्रह केल्यामुळे समर्थांनी त्यास होकार दिला. शिवरायांनी परळीच्या किल्ल्यात राहण्याची सोय करून देतो असे सांगितले. ती गोष्ट समर्थांनी मान्य करून राजांसह ते लगेच परळीस गेले. पण तेथे इमारत आणि मंदिर तयार झालेली नव्हती, म्हणून ते

ओवरीतच राहिले. नैऋत्य दिशेस कडा थोडा अरुंद होता. तो मोठा करण्याचा आदेश राजांनी किल्लेदारास दिला; परंतु समर्थांनी राजांना सांगितले, “अधिक खर्च करण्याचे कारण नाही. आम्ही संरक्षणाचा सर्व बंदोबस्त करतो.” समर्थांनी तेथे मारुतीची स्थापना केली.

शिवरायांनी किल्ला समर्थाना अर्पण करून सर्वप्रकारे बंदोबस्त करून दिला. किल्ल्याची व्यवस्था पाहायला एक कारकून आणि हवालदार जिजोजी काटकर यांची नेमणूक केली. किल्ल्यावर सर्व लोकांनी समर्थाच्या आज्ञेत राहावे अशी दवंडी पिटवली आणि परळी किल्ल्याचे नाव त्यांनी **सज्जनगड** असे ठेवले.

○ **क्रमशः**

हसती दुनिया

विज्ञानाच्या प्रगतीमुळे माणूस चंद्रावर जाऊन पोहचला. याच प्रगतीच्या जोरावर त्याने मंगळावर जीवसृष्टी अस्तित्वात येऊ शकते, ही महत्त्वाची माहिती आणली. असे असूनही इंजिनियर्सच्या पिरॅमिड्सबद्दलचे गूढ पूर्णपणे उलगडणे मानवाला जमलेले नाही. मध्यपूर्वत सुमारे पाच ते दहा हजार वर्षांपूर्वी एकाएकी उगम पावलेली सुमेरियन जमात अतिशय प्रगत मानली जायची, परंतु आज तिचा मागमूसही सापडत नाही. इंजिनियर्मधील पिरॅमिड्स याच कालखंडातील असावेत. या पिरॅमिड्समधील प्रत्येक दगडाचे वजन दहा-बारा टनापेक्षा जास्त आहे. त्याकाळी उपलब्ध असलेल्या हत्यारांच्या मदतीने या दगडांना रेखीव आकार देण्यात आले होते. इतिहास संशोधकांच्या मते, त्याकाळी मानवाला लाकडाची किंवा फार तर तांब्याची अवजारे ज्ञात होती. असे असूनही त्या काळातील मानवाने या प्रचंड शिळा कशा आणल्या असतील? तसेच त्या एकमेकांवर कशा चढवल्या असतील? याबाबत संशोधकांना प्रचंड कुतूहल आहे. पूर्वी उपलब्ध साधने वापरून दगडांचा

पृष्ठभाग गुळगुळीत करणे अतिशय अवघड होते. आश्र्याची गोष्ट म्हणजे आज हजारो वर्षांनंतरही पिरॅमिडच्या गाभ्यात किरणोत्सर्गी योजना कार्यरत आहेत. १९०२ साली डॉ.हेस यांना पिरॅमिडमधील किरणोत्सर्गी लहरींची जाणीव झाली. आकाशात फिरण्यासाठी वापरला जाणारा बलून ग्रेट पिरॅमिडवरून जाताना त्यातील उपकरणांनी रेडिओ लहरींची नोंद केली. हे किरण नेहमीच्या रेडिओ किरणांपेक्षा वेगळे होते. काही वर्षांपूर्वी ग्रेट पिरॅमिड्सच्या अंतर्भागातील एका खोलीत विद्युत उपकरणे ठेवण्यात आली. त्यात लहान-मोठ्या आवाजांची नोंद संगणावावर करण्याची योजना होती. परंतु आश्र्याची गोष्ट म्हणजे येथे सर्व इलेक्ट्रॉनिक्स उपकरणे बंद पडू लागली. संगणक ठप्प झाले. तेथे प्रयोग करणाऱ्या संशोधकांना विद्युत उपकरणातील बिघाडामुळे उपकरणे बंद पडली असावीत असे वाटले, मात्र सर्व यंत्रे तपासल्यावर त्यात काहीही दोष नसल्याचे निदर्शनास आले. त्यामुळे पिरॅमिडशी संबंधित अनेक प्रश्न अद्यापही अनुत्तरीतच आहेत.

आश्र्यकारक

पिरॅमिड्स

□□□

किट्टी

चित्रांकन व लेखन : अजय काळडा

ठीक आहे आई!
मी लक्षात ठेवीन.

३८

चला केक कापूया

वाढदिवसाच्या
खूप-खूप शुभेच्छा!

हसती दुनिया

हार्दिक

प्रणित

नील

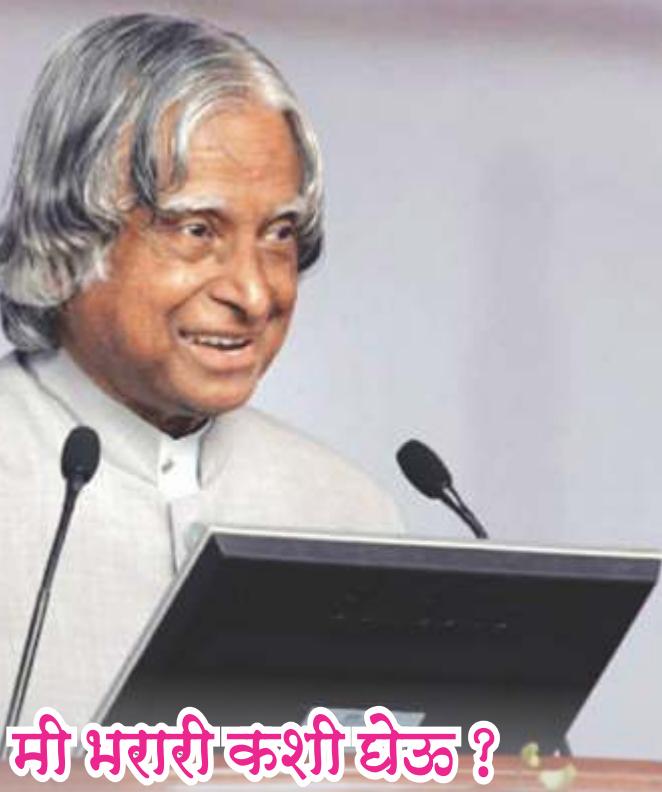

रेयांश

जून २०१७

मी भरारी कशी घेऊ ?

भुवनेश्वर येथील 'स्कूल अँड मास एज्युकेशन डिपार्टमेंट' च्या शिक्षकांसमोर केलेलं भाषण -
(जानेवारी २०१४)

मी जेव्हा जेव्हा बालपणीचे दिवस आठवतो तेव्हा मला आमचे सुब्रमण्यम अस्यर नावाचे शिक्षक कायमच आठवतात. ते आम्हाला पाचवीत शिकवायला होते आणि तेव्हा मी दहा वर्षांचा होतो. ते शाळेतल्या उत्कृष्ट शिक्षकांपैकी एक होते. आम्हा सगळ्या मुलांना त्यांचा तास आवडायचा आणि त्यांचं शिकवणं आवडायचं. एक दिवस ते आम्हाला पक्षी कसे उडतात, हे शिकवत होते. फळ्यावर त्यांनी पक्ष्याची आकृती काढली. त्यात पंख, शोपटी, डोकं आणि शारीर असं सगळं दाखवलं. त्यांनी पक्षी उड्हाण घेऊन भरारी कशी मारतात, हे आम्हाला समजावून सांगितलं.

पक्ष्यांचं उडणं, ते दहा-वीस किंवा तीसच्या चमूमध्ये कसे उडतात या विषयावर ते आमच्याशी सुमारे वीस-पंचवीस मिनिटं तरी बोलत होते.

तास संपल्यानंतर त्यांनी आम्हाला पक्षी कसे उडतात हे समजलं का? असं विचारलं. मी नाही असं उत्तर दिलं. मग त्यांनी इतर विद्यार्थ्यांनाही विचारलं. बन्याच विद्यार्थ्यांनी आपल्या माना नकारार्थी डोलावल्या. आमच्या या प्रतिसादाने ते निराश झाले नाहीत. कारण ते हाडाचे शिक्षक होते.

थोड्याच वेळात अस्यर सर आम्हाला म्हणाले, 'मी सगळ्यांना समुद्रकिनाऱ्यावर घेऊन

जाणार आहे'. त्या संध्याकाळी, आमचा सगळा वर्ग रामेश्वरच्या समुद्रकिनाऱ्यावर गेला. त्या छान संध्याकाळी लाटा वाळूच्या टेकड्यांवर येऊन आदळत होत्या. पक्षी मंजूळ गाणी गात उडत होते. त्यांनी आमचं लक्ष दहा-दहाच्या, वीस-वीसच्या चमूत उडणाऱ्या समुद्रपक्ष्यांकडे वेधलं. आम्ही पक्ष्यांचं ते चित्तवेधक संचलन पाहून थक्क झालो होतो. अर्यर सरांनी आम्हाला ते पक्षी उडतात तेव्हा कसे दिसतात, काय करतात हे नीट पाहायला सांगितलं. पक्षी त्यांचे पंख फडफडवत होते. सरांनी आम्हाला शेपटीचं निरीक्षण करायला सांगितलं. नंतर फडफडणारे पंख आणि वळणारी शेपटी यांचा समन्वय कसा साधला जातो, हेही नीट निरखायला सांगितलं. तेव्हा नीट पाहिल्यावर आमच्या लक्षात आलं की, पक्षी ही यांत्रिक (मेक्निकल) क्लृप्ती वापरून त्यांना हव्या त्या दिशेने उडत जातात.

मग त्यांनी आम्हाला एक प्रश्न विचारला : "पक्ष्यांमध्ये इंजीन कुठे आहे आणि त्यांना ऊर्जा कशी मिळते ?" सर म्हणाले, "पक्ष्यांना ऊर्जा त्यांच्या जगण्यातून मिळते आणि गरजेतून निर्माण होणाऱ्या प्रेरणेतून मिळते." पंधरा मिनिटांत आम्हाला या सगळ्या गोष्टी समजावून देण्यात आल्या आणि प्रत्यक्ष उदाहरणातून आम्ही पक्ष्यांचं उडणं नीट समजून घेतलं. किती छान होतं ते ! आमचे शिक्षक हे खरंच महान होते. त्यांनी आम्हाला एक सैधान्तिक धडा निसर्गातिलंच प्रत्यक्ष उदाहरण देऊन अत्यंत सोप्या रीतीने समजावून सांगितला होता.

माझ्यासाठी पक्षी कसे उडतात, हे समजून घेणं एवढ्यापुरतंच सीमित नव्हतं. हा विषय माझ्या आत झिरपला आणि त्याविषयी मला जिव्हाळा वाढू

लागला. त्या संध्याकाळनंतर मी माझं पुढचं शिक्षण उड्हाण करणं, उडणं आणि त्या संदर्भातल्या प्रणाली या विषयातलं घेईन, असा निर्णय घेतला. माझ्या शिक्षकांचं शिकवणं आणि प्रत्यक्ष पाहिलेला प्रसंग यामुळे मी माझी करिअरची दिशा ठरवू शकलो. नंतर एका संध्याकाळी तास संपल्यानंतर मी आमच्या अर्यर सरांना विचारलं, "सर, मला उड्हाणासंदर्भात भविष्यात आणखी शिक्षण घ्यायचं आहे. तर त्यासाठी मला काय करावं लागेल, या संदर्भात तुम्ही मला कृपया मार्गदर्शन करु शकाल का ?" त्यांनी शांतपणे मला आठवी पूर्ण करून मग हायस्कूलमध्ये जायला सांगितलं. त्यांनी सुचवलं की, मी त्यानंतर इंजिनिअरिंग कॉलेजला जाऊ शकतो. तिथे मला उड्हाणाबद्दल शिकता येईल. जर मी माझं सगळं शिक्षण उत्तमरित्या पूर्ण केलं, तर कदाचित मला उड्हाणशास्त्राशी संबंधित अभ्यासक्रम निवडता येऊ शकेल. त्यांनी समजावून दिलेल्या धड्याने आणि या सल्ल्याने मला आयुष्याचं एक ध्येय मिळालं. कॉलेजात गेल्यावर मी फिजिक्स शिकलो. मद्रास इंजिनिअरिंग इन्स्टिट्यूट ऑफ टेक्नॉलॉजीमध्ये इंजिनिअरिंग शिकत असताना मी एरोनॉटिकल इंजिनिअरिंगमध्ये स्पेशलायझेशन केलं.

अशाप्रकारे माझं आयुष्य बदललं आणि मी एक रॉकेट इंजिनिअर, एरोस्पेस इंजिनिअर आणि तंत्रज्ञ झालो. त्या एका उदाहरणातून आम्हाला आमच्या शिक्षकांनी उत्तमरित्या धडा समजावून सांगितला होता आणि तो माझ्या आयुष्याचा टर्निंग पॉइंट ठरला, त्याने माझ्या कारकीर्दीला आकार मिळाला.

कथा : पूनम महाजन (कोल्हापूर)

संकटाचा मुकाबला

संपत्राव गावचे सरपंच होते. गावासाठी ते फार झाटत. सर्वांची काळजी घेत. एकदा गावावर संकट कोसळल. रोज रात्री बिबळ्या वाघ गावात येई आणि कोंबड्या -बकन्या फस्त करी. हळू-हळू गाई-वासरांवरही हल्ले होऊ लागले. गावकरी हवालदिल झाले. बिबळ्याचा बंदोबस्त कसा करावा यासाठी तातडीची सभा

संपत्रावांनी बोलावली. प्रत्येकजण आपापली मतं मांडत होता; पण ठोस उपाय काही सापडेना. शेवटी फॉरेस्टरला बोलावल. त्यानं एक उपाय सांगितला. तो म्हणाला, सरकारकडून मी एक पिंजरा मिळवून देतो. तो गावाच्या वेशीजवळ ठेवा. पिंजऱ्यात वाघाला खाण्यासाठी एक बकरी ठेवा. बकरीच्या

लालसेने वाघ पिंजन्यात शिरेल. वाघ पिंजन्यात शिरल्याबरोबर दरवाजाची खटकी खाली पडेल आणि वाघ पिंजन्यात बंदिस्त होईल.

फॉरेस्टरचा उपाय सर्वाना आवडला. सर्वांनी टाळ्या वाजवल्या आणि सुटकेचा निःश्वास टाकला. संध्याकाळी पिंजरा आणला गेला; पण पिंजन्यात ठेवण्यासाठी बकरी कोण देणार? प्रत्येक जण म्हणून लागला, मी का म्हणून देऊ बकरी? याची ठेवा, त्याची ठेवा असं करता करता गोंधळ वाढू लागला. कुणीही आपली बकरी द्यायला तयार होईना. शेवटी कोलाहलात काहीच निर्णय लागला नाही. सारे आपापल्या घरी निघून गेले.

दुसऱ्या दिवशी सकाळी पिंजन्यात वाघ जखमी झालेला आढळला. सारा गाव ही बातमी ऐकून आनंदाने नाचत-ओरडत पिंजन्याजवळ आला. वाघाला पिंजन्यात पाहून आनंद तर झाला; पण जवळच रक्तबंबाळ अवस्थेत जखमी संपत्रावांना पडलेले पाहून सर्वांच्या हृदयाचे ठोके चुकले. फॉरेस्टरने जखमी वाघाला जेरबंद वेळे आणि संपत्रावांना ताबडतो ब हॉस्पिटलमध्ये दाखल केले. वाघाच्या हल्ल्यात भरपूर रक्त गेल्यामुळे ते बेशुद्धावस्थेत होते. गावातील जनावरं वाचावीत म्हणून संपत्रावांनी स्वतःचा बळी देण्याचा प्रयत्न केला होता. त्यांना जीवदान मिळावे म्हणून सारा गाव देवाला प्रार्थना करू लागला. प्रत्येकाला आपल्या अपराधाची क्षमा मागावी असे मनापासून वाटत होते. स्वतःच्या स्वार्थासाठी आपण या देवमाणसाचा बळी घेतला याची खंत वाटत होती. देवाने त्यांची प्रार्थना ऐकली. संपत्रावांना शुद्ध आली.

हल्लूहल्लू ते बोलू चालू लागले.

गावकन्यांनी सभा घेऊन त्यांची जाहीर माफी मागितली. त्यावर सर्वाना सांत्वना देत ते म्हणाले, “माझी माफी मागू नका. सरपंच या नात्याने मी गावाचा कुटुंबप्रमुख आहे. कुटुंबावर संकट आलं तर त्याचं निवारण करणं हे माझं कर्तव्यच आहे. म्हणून मीच पिंजन्यात बसण्याचं ठरवलं. पण सोबत मी दोराचा फास करून नेला होता. वाघाने झाडप घालताच मी त्याच्या गळ्यात फास अडकवला आणि जिवाच्या आकांताने दोर पिंजन्याच्या दरवाजाला बांधला. या झाटापटीत वाघाने माझ्यावर अनेकदा हल्ला चढवला. मी पण त्याला दोराने जखडून ठेवला. पण नंतर मात्र माझी शुद्ध हरपली आणि सुटका करण्याच्या धडपटीत वाघही अर्धमेला होऊन पडला. पण तुमच्या प्रेमामुळे मला पुन्हा जीवदान मिळालं. एकच विनंती आहे, माझ्या बांधवांनो, गावाच्या भल्यासाठी आपण हेवेदावे सोडून देऊन एकजूट दाखवली तर कुठलंही संकट आपल्यावर येऊ शकणार नाही.”

थोडक्यात काय, तर संकटाचा मुकाबला करण्यासाठी त्याग करण्याची मनाची तयारी हवी.

□□□

लोग अनाथ जिसे कहते हैं, आप उसी के नाथ प्रभु इनके प्यार से इस मुर्दे में, फिर से प्राण आ जाते हैं इस ममता के कारण ही ये मात पिता कहलाते हैं

विवेक ‘शौक’ जी

सामान्य ज्ञान

- १) अलीकडेर कोणत्या मराठी चित्रपटाला सुवर्णकमळ (राष्ट्रीय पारितोषिक) मिळाले ?
 अ) फँडी ब) सैराट क) कासव ड) शास
- २) रुस्तम सिनेमातील नौदल अधिकाऱ्याची भूमिका साकारणाऱ्या कोणत्या अभिनेत्याला राष्ट्रीय पुरस्कार प्राप्त झाला आहे ?
 अ) आमीर खान ब) अक्षयकुमार क) रितेश देशमुख ड) अजय देवगण
- ३) जगातील पहिला तुरुंग कोणत्या देशाने स्थापन केला ?
 अ) इंग्लंड ब) अमेरिका क) चीन ड) रशिया
- ४) उत्तर गोलार्धातील सर्वात मोठा दिवस कोणता ?
 अ) १ जून ब) ११ जून क) २१ जून ड) २२ जून
- ५) ७ जून १९७९ रोजी पहिला भारतीय उपग्रह भास्कर - १ हा कोणत्या देशातून प्रक्षेपित करण्यात आला होता ?
 अ) रशिया ब) इंग्लंड क) अमेरिका ड) जपान
- ६) खालीलपैकी कोणती व्यक्तिरेखा रामायणातील नाही ?
 अ) उर्मिला ब) तारा क) मंदोदरी ड) दुःशला
- ७) किती डेसिबल आवाज ऐकून शकणारी व्यक्ती पूर्णतः कर्णबधीर असते ?
 अ) १० ते २० ब) २० ते ५० क) ५० ते ७० ड) ९० पेक्षा अधिक
- ८) १२ जून हा जागतिक स्तरावर कोणता दिवस म्हणून साजरा करतात ?
 अ) फादर्स डे ब) जागतिक बालमजुरी विरोधी दिन
 क) दृष्टिदान दिन ड) जनसंख्या दिन
- ९) दक्षिण आशियातील सर्वात मोठा १.२ किमी. लांबीचा बोगदा कुठे तयार करण्यात आला ?
 अ) उधमपूर ब) जोधपूर क) शिरपूर ड) दिसपूर
- १०) पंतप्रधान नरेंद्र मोदी यांनी दक्षिण आशियाई देशांना कोणती गोष्ट भेट म्हणून दिली ?
 अ) रणगाडा ब) रॉकेट क) उपग्रह ड) लघुग्रह

उत्तरे इतरत्र

हसती दुनिया

पावसाचा संदेश देणारा पावशा

खे डेगावात पाऊस येण्याच्या आधी सर्वांच्याच तोंडून पावशा या पक्षाचे नाव ऐकायला मिळते. मोठ्या आनंदाने शेतकरी म्हणतात, बघा पावशा ओरडतोय, म्हणजे आता नवकी पाऊस येणार. बिच्चारा शेतकरी मोठ्या आशेने या पक्षाच्या ओरडण्याकडे बघतो, तो त्याच्यासाठी पावसाचा संदेश घेऊन आलाय असे त्याला वाटते, परंतु भोळ्याभाबड्या शेतकऱ्याला काय माहीत असते की, त्याचे ओरडणे हे फसवे आहे. पावशाच्या ओरडण्याने शेतकरी मात्र आभाळाकडे डोळे लावून बसलेला असतो.

शेतकऱ्याच्या वस्तीजवळ राहणारा हा पावशा उन्हाळा भरात आला, की या पक्षाचे डोके उन्हाने तापते, म्हणून मग पाऊस आला अशा कर्कश आवाजात तो ओरडतो. उन्हाने काहिली झालेल्या शेतकऱ्यांना मात्र तेवढाच दिलासा मिळतो. फसवा असला तरी पावसाची सुरुवात होईपर्यंत पाऊस आला अशी त्याची आळवणी चालूच असते. हा पक्षी शेतकऱ्यांच्या वस्तीजवळ राहतो, परंतु एरवी त्याकडे कुणाचे लक्षही जात नाही. कारण तो उगाचच कधी ओरडत नाही. कबुतराच्या आकाराचा, पाठीवर करडा, पोटावर पांढरट आणि त्यावर पिंगट आडव्या रेषा असे या पक्षाचे वर्णन करता येईल. त्याच्या लांब

शेपटीवरही आडव्या रेषा दिसतात. किरकोळ अळ्या, किडे, अंजीर आणि बोरासारखी छोटी फळे हे या पक्याचे खाद्य असते.

इंग्रजीत याला ब्रेन फिझर बर्ड असे नाव आहे. हा पक्षीसुधा कोकिळेसारखा आळशी असतो. यातली मादी ही आपली अंडी दुसऱ्यांच्या घरट्यात टाकून उबवून घेते.

□ संग्राहक : अंकित जाधव

शिल्पालयकर

कथा

योग्यता

ए कदा बादशाह अकबर त्याच्या बेगमकडे बिरबलाची स्तुती करत होता. त्यावेळी तिच्या मनात विचार आला, की आपला भाऊ दरबारात एखाद्या मोठ्या पदावर असावा. अकबराने त्याचंही कौतुक करावं, त्याच्याशी सल्लामसल्लात करावी. हा विषय तिने अकबराजवळ काढला; पण त्याने ही गोष्ट फार मनावर घेतली नाही. एके दिवशी मात्र बेगमने बादशाहशी अबोला धरला. अकबर तिची मनधरणी करत म्हणाला, “बोल, काय केलं म्हणजे तुला आनंद वाटेल ?” त्यावर बेगम खूश

होत म्हणाली, “मग द्या वचन !” बादशाह म्हणाला, “दिलं वचन. बोल काय हवंय तुला ?” बेगम म्हणाली, “आजच्या आज तुम्ही बिरबलाच्या जागी माझ्या भावाची नेमणूक करा.” बादशाह विचारात पडला. काय बोलावं ते त्याला कळेना. त्याला विचारात पडलेलं पाहून बेगम म्हणाली, “असं काय आहे त्या बिरबलात, जे माझ्या भावात नाही ?” बादशाह मनात म्हणाला, कुठे बिरबल आणि कुठे तुझा भाऊ ? त्याची तुलना तरी होऊ शकेल का ? पण वचन तर देऊन बसलो. बादशाह म्हणाला, “ठीक

आहे. उद्यापासून त्याला दरबारात यायला सांग.” बेगम खूश झाली.

दुसऱ्या दिवशी बादशाह बेगमसोबत फेरफटका मारायला निघाला. तेवढ्यात त्याला नगराबाहेर दहा-बारा बैलगाड्या जाताना दिसल्या. त्यात पोत्यांची रास होती. त्या बैलगाड्यांविषयी जाणून घेण्यासाठी बादशाहने सेवकाला सांगून बेगमच्या भावाला बोलावणे पाठवले. बेगमच्या भावाला बादशाह म्हणाला, “समोर ज्या बैलगाड्या जात आहेत. त्या काय घेऊन जात आहेत ते बघून या.” बेगमचा भाऊ घोड्यावर बसून निघाला आणि लगेच परत येऊन बादशाहाला म्हणाला, “खाविंद, त्या बैलगाड्यांमध्ये गव्हाची पोती आहेत.” त्यावर बादशाहने विचारले, “त्या गाड्या कुठून आल्या आहेत?” तो म्हणाला, “थांबा, मी विचारून येतो.” असे म्हणून पुन्हा गेला. “त्या गाड्या फक्तेपूरहून आलेल्या आहेत.” त्यावर बादशाहने पुन्हा विचारले, “फक्तेपूरहून त्या कुठे जाणार आहेत?” राजाचा प्रश्न ऐकून पुन्हा तो गेला आणि परत आल्यावर म्हणाला, “त्या गाड्या आता सहरनपूरला जात आहेत.” बादशाह म्हणाला, “अस्सं होय! पण त्यांनी नगराबाहेर जाण्याचा परवाना घेतलाय का?” “तो म्हणाला ते काही माहीत नाही, मी विचारून येतो.” असे पाच-सहा वेळा झाले. बादशाहने नंतर बिरबलाला बोलावणे पाठवले आणि त्याला सांगितले, “बिरबल, जा त्या समोर जाणाऱ्या बैलगाड्या काय घेऊन जात आहेत पाहून ये बरं!” बिरबल गेला आणि पाच मिनिटातच परत

आला. बादशाहने विचारले, “काय बिरबल, कसल्या गाड्या आहेत त्या?” त्यावर बिरबल म्हणाला, “खाविंद, त्या बैलगाड्यांमध्ये उत्तम प्रतीचा गहू असून एकूण बारा गाड्या साठ गोणी गहू घेऊन फक्तेपूरहून सहरनपूरला निघालेल्या आहेत. नगराबाहेर जाण्यासाठी आणि पुन्हा प्रवेश करण्यासाठी लागणारा परवाना त्यांनी घेतलेला आहे.” अशी माहिती देत बिरबल बादशाहाला कुर्निसात करत निघून गेला.

बादशाह अकबर बेगमकडे पाहत म्हणाला, “पाहिलंत बेगमसाहिबा, तुमच्या भावात आणि बिरबलात काय फरक आहे तो? बिरबलाने एकाच भेटीत इत्थंभूत माहिती आणली; पण तीच माहिती आणायला तुमच्या बंधूना पाच-सहा वेळा जावं लागलं. आता तरी तुमच्या लक्षात आलं ना, बिरबलाची योग्यता?” यावर बिचारी बेगम काय बोलणार? तिच्या भावानेही तिथून मुकाट्याने काढता पाय घेतला.

□□□

एखाद्याने कागदावर दिव्याचं चित्र काढलं. त्यात दिवा जळताना दाखवला असला तरी त्या चित्रामुळे प्रकाश पडणार नाही. तसे, सत्य परमात्मा जोपर्यंत आमच्या जीवनात प्रत्यक्ष येत नाही तोपर्यंत आमच्या जीवनातील अंदार दूर होणार नाही. ईश्वराच्या नावाचा जयजयकार करण्याने किंवा त्याच्या नावाचं रटन केल्याने अंदार दूर होणार नाही. यासाठी स्वतः प्रभु-परमात्म्याचा साक्षात्कार व्हावा लागेल.

- निरंकारी बाबाजी

चित्र काढा आणि रँग भरा

सामान्यज्ञान उत्तरे

- १) क
- २) ब
- ३) अ
- ४) क
- ५) अ
- ६) ड
- ७) ड
- ८) ब
- ९) अ
- १०) क

१३

बृद्ध

की

डै

१५५

आ	ज्ञा		पा	कि	स्ता	न
	ने	पा	ली			य
	श्व		व	ज्ञा	स	न
ना	र	ल			टें	
लं			बु	धिं	ब	ल
दा	स	बो	ध		र	
	व्वी		वा	ली		कृ
दि	स	पू	र		कृ	ष्णा

॥ तू ही निखंकार ॥

ना चिंता ही, ना भय ही...

केवल “सद्गुरु माता सविंदर हरदेवजी महाराज” की जय ही....!

सर्वासाठी... सर्वकाही....
एकाच ठिकाणी....

शंकरराव जाधव
मुखी, वाई टालुका

लग्न बल्लत्याची
खास सोय !

अविनाश शंकरराव जाधव
प्रचारक, सातारा झोन

मनपंसत साड्या | सुटींग-शर्टींग | ड्रेस मटेरियल
चिल्ड्रन्स वेअर | मेन्स् वेअर | होजिअरी विभाग | मॉचिंग सेंटर

सद्गुरु की निगाहे करम एक अगर पड जाये,
मुक्कदर फिरसे लिखने को खुदा मजबूर हो जाये...

१९९, हरिहरेश्वर प्रतिक, आय.डी.बी.आय.बँक शेजारी, ब्राह्मणशाही, वाई (जि.सातारा)

फोन नं. : 9766727262

RNI No. MAH/MAR/2004/15105
Postal Regd. No. MCE/78/2016-2018
WPP Licence No. MR/TECH/WPP-164/East/2017
Publishing date on 1st of every month
Posted at Mumbai Patrika Channel Sorting Office,
Mumbai-400001 on dated 1st of every month

॥ एक तू ही निरंकार ॥

जनार्दन एच. पाटील
इोनल प्रमुख-नाशिक क्षेत्र

कार्यालय : (०२५०) २५२७३२० / २५२७७४६

वेबसाईट : www.vijayaengineeringworks.com

ई-मेल : rajindustries2010@yahoo.in

janardanpatil6500@gmail.com

मे. विजया इंजिनिअरिंग वर्क्स

मॅन्यु : स्पेशलिस्ट प्लास्टिक इंजेक्शन मोल्ड
(घेर ओरम टाईप डाईज)

मे. राज इंडस्ट्रीज

मॅन्यु : फार्मास्युटिकल्स कॅप्स (कोलॅप्सीबल आणि लॅमी ट्युब)
आणि पेस्टीसाईड पॅकेजिंग

दाबाजी कृष्णकृशन कं.

बन रुम किचन, दूरुम किचन फ्लॅट आणि दुकानाचे
गाळे तसेच इंडस्ट्रीयल गाळे उपलब्ध

गाळा नं. १, ४, ६-८ महावीर इंडस्ट्रीयल इस्टेट, नारोंगी फाटा,
विरार (पूर्व), ता. वसई, जिल्हा - ठाणे. पिन ४०१३०३. (महाराष्ट्र)

धन निरंकार !

जनार्दन हा. पाटील
राकेश ज. पाटील